

KUN PIENET SORMET VÄREIHIN TARTTUU

PÄIVÄKOTIEN TYÖNTEKIJÖIDEN KOKEMUKSIA
LASTENKULTTUURIKESKUS VERNON TAIDETOIMINNASTA

Hillevi Rostedt, Piia Toivanen

Opinnäytetyö, kevät 2011

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Itä

Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) +

lastentarhanopettajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Rostedt, Hillevi & Toivanen Piia. Kun pienet sormet väreihin tarttuu. Päiväkotien työntekijöiden kokemuksia Lastenkulttuurikeskus Verson taidetoiminnasta. Diak Itä, Pieksämäki, Kevät 2011, 60 sivua, 4 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden koulutusohjelma, sosiaalialan suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Työn yhteistyökumppani oli Varkauden ja Pieksämäen seudulla toimiva Lastenkulttuurikeskus Verso. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää miten Lastenkulttuurikeskus Verson kanssa yhteistyötä tekevien päiväkotien työntekijät ovat kokeneet vuosina 2009–2010 päiväkodeissa toteutetun Lastenkulttuurikeskus Verson taidetoiminnan.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat ne päiväkodin työntekijät, jotka olivat osallistuneet Lastenkulttuurikeskus Verson järjestämään taidetoimintaan. Kohderyhmään kuului 15 päiväkotia Verson toiminta-alueelta. Tutkimukseen vastasi 43 työntekijää. Kyselylomakkeiden vastausprosentti oli 68 %. Opinnäytetyön tutkimusotteemme oli kvantitatiivinen eli määrällinen. Aineisto tutkimukseen kerättiin kyselylomakkeilla postikyselynä. Lomakkeessa oli strukturoituja, puolistrukturoituja sekä avoimia kysymyksiä.

Tuloksista ilmeni, että eniten päiväkodeissa Verso oli järjestänyt värivarjoteatteria ja varjoteatteria ja vähiten paperipajoja sekä teatteri- ja draamapajoja. Päiväkodin työntekijät olivat Verson järjestämän taidetoiminnan jälkeen jatkaneet toimintaa päiväkodeissa. Työntekijät halusivat Versolta erityisesti enemmän nukketeatteriä ja draamaan liittyvää toimintaa, sekä lisää Lastenkulttuurikeskus Verson järjestämiä valmiita esityksiä. Suurin osa työntekijöistä näki itsensä ohjaajan tai apuohjaajan rooleissa Verson toiminnan aikana. Lähes kaikki (98 %) vastaajat pitivät toiminnan ulkopuolista vetäjää hyvänä tai erittäin hyvänä asiana. Järjestelyjä, joita koitui päiväkodeille, olivat tilojen järjestelyt, materiaalien kerääminen ja esivalmistelut sekä aikataulujen sopiminen. Työntekijöistä 84 % ei toivonut Versolta ohjausta/koulutusta ennen toiminnan alkua.

Tutkimuksessa selvisi, että päiväkodin työntekijöiden ja Lastenkulttuurikeskus Verson välinen yhteistyö toimi pääsääntöisesti hyvin. Vastauksista kuitenkin ilmeni, että päiväkodin työntekijät toivoivat Lastenkulttuurikeskus Verson jatkossa kiinnittävän huomiota työntekijöiden rooliin ja lasten ikätason mukaiseen toimintaan. Tarkemmin toiminnan läpi käyminen yhdessä päiväkodin työntekijöiden kanssa selventäisi päiväkodin työntekijöiden roolia. Tutkimuksesta saatujen tulosten pohjalta Lastenkulttuurikeskus Versolla on mahdollisuus kehittää omaa toimintaansa.

Asiasanat: Lastenkulttuuri, taidekasvatus, varhaiskasvatus, päivähoito, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Rostedt, Hillevi & Toivanen Piia. When little fingers grab colours. Day care centre workers experiences of Children's Cultural Centre Verso art activities. 60 pages and 4 appendices, Language: Finnish, Pieksämäki, Spring 2011.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Bachelor of Social Services. Kindergarten teacher's qualification.

The partner in the study was Children's Cultural Centre Verso which works in the region of Varkaus and Pieksämäki. The aim of this thesis was to find out how those day-care workers who have cooperated with Children's Cultural Centre Verso had experienced Verso art activities that had been carried out in day care centres between years 2009–2010.

The target group of this study were those day-care workers who had participated in Children's cultural centre Verso art activities. The target group included 15 day-care centres which are in the sphere of operations of Children's cultural centre Verso. 43 people participated in this study. Questionnaires response rate was 68 %. The study was quantitative. The material for this study was collected with questionnaires by post. In the questionnaire there were forced choice questions, half structured questions and open ended questions.

The results showed that the art activities Verso had organized in the day-care centres the most were colour shadow theatre and shadow theatre. Least organized art activities were paper workshops and theatre and drama workshops. Day-care centre workers had continued to use the activities in day-care centres after Verso organized art activities. The workers wanted more activities relating especially to puppet shows and drama. They also wanted more prepared shows organized by Children's Cultural Centre Verso. Most of the Workers saw themselves in a role of supervisor or an assistant supervisor during Verso art activities. Almost everyone (98 %) who answered thought that an outside person directing the activities was a good thing or a very good thing. Arrangements that were caused to day-care centres were organizing the premises, collecting materials, preliminary arrangements and organizing schedules. Only one worker answered that the arrangements caused harm to day-care centres other activities. 84 % of the workers didn't hope any guidance before the start of activities from Verso.

In this study it turned out that the cooperation between day-care centre workers and Children's Cultural Centre Verso worked out well on the whole. The answers indicate that the day-care centre workers hoped that the Children's Cultural Centre Verso would in future pay attention to the roles of the workers and that the children's ages are in accordance with the activities. Going through the activities more thoroughly with the day-care centre workers would clarify the roles of the workers. With the results getting from this thesis Children's Cultural Centre Verso can develop their operations.

Key words: children's culture, art education, early childhood education, day care, quantitative study

Kun pienet sormet väreihin tarttuu,
siitä monta elämystä karttuu.
On väriloiston juhlaa tää,
kun värit paperiin leviää.

Rytmi saa jalan vispaamaan,
ei ole liikettä haus Kempaa.
Musiikin sävelet kun vapaana leijuu,
on kaikilla lapsilla hymyssä suu.

Muistakaa jokainen lausahdus tää: Ei ole leikkiä tärkeämpää!

Piia Toivanen & Hillevi Rostedt

Tahdomme kiittää erityisesti Lastenkulttuurikeskus Verson lastenkulttuurikoordinaattori Mervi Riikosta koko opinnäytetyöprosessin ajan kestäneestä tuesta ja kannustuksesta.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 YHTEISTYÖKUMPPANINA LASTENKULTTUURIKESKUS VERSO.....	9
2.1 Lastenkulttuurikeskus Verson synty.....	9
2.2 Verso lastenkulttuurin edistäjänä.....	11
2.3 Taidekasvatus - osa Lastenkulttuurikeskus Versoa	12
3 VERTSON TOIMINTA OSANA PÄIVÄKOTIEN VARHAISKASVATUSTA.....	14
3.1 Varhaiskasvatus ja sitä ohjaavat asiakirjat	14
3.2 Verson yhteistyö päiväkotien kanssa.....	16
3.2.1 Leikki ja taide ovat osa samaa maailmaa	18
3.2.2 Draamakasvatus lapsen kehityksen tukena	18
3.2.3 Nukketeatteri - elämysten tarjoaja.....	19
3.2.4 Kuvataide ja kädentaidot - itseilmaisun ilmentäjät	21
3.2.5 Musiikin voimaa.....	22
3.2.6 Sadutuksella lasten oma ääni ja tunteet näkyviksi	23
4 LASTENKULTTUURI JA TAIDEKASVATUS TUTKIMUKSISSA.....	24
5 TUTKIMUSONGELMAT.....	27
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	28
6.1 Tutkimuksen kohderyhmä	28
6.2 Käytetyt menetelmät ja aineiston keruu	28
6.3 Aineiston analysointi	30
6.4 Tutkimuksen luotettavuus.....	32
6.5 Tutkimuksen eettisyys	32
7 TUTKIMUSTULOKSET	34
7.1 Vastaajien koulutustausta ja näkemys taidekasvatuksen merkityksestä varhaiskasvatuksessa	34
7.2 Päiväkodissa järjestetty Verson taidetoiminta ja toiveita toiminnasta	35
7.3 Vastaajien kokemuksia omasta ja toiminnan vetäjän roolista	37
7.4 Päiväkodin työntekijöiden kokemuksia Verson toiminnasta.....	38
7.5 Päiväkotien työntekijöiden toiveita Verson järjestämästä ohjauksesta/koulutuksesta	41
8 PÄÄTELMIÄ TUTKIMUSTULOXSISTA	43

9 MITÄ TÄSTÄ KAIKESTA JÄI KÄTEEN.....	45
LÄHTEET.....	49
LIITE 1: TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ	54
LIITE 2: SAATEKIRJE PÄIVÄKOTEIHIN.....	55
LIITE 3: POSTITUSOHJEET PÄIVÄKOTEIHIN	56
LIITE 4: KYSELYLOMAKE PÄIVÄKOTIEN TYÖNTEKIJÖILLE	57

1 JOHDANTO

Lastenkulttuurin käsitettä on käytetty vasta noin 35 vuotta. Taiteen perusopetuksen verkko syntyi 1980-luvulla tukemaan ja korjaamaan koulun kulttuuriryöstöä. Verkon on kuitenkin katsottu kasvattavan lapsia eriarvoisesti kulttuuriharrastuksiin, joista etenkin syrjäseuduilla asuvat lapset ja nuoret jäävät paitsi. Tätä tilannetta korjaamaan alkoi Suomeen eri paikkakunnille syntyä vähitellen lastenkulttuurikeskuksia. Lastenkulttuurikeskusten ansiosta on saatu mahdollisuus saavutettavaan, laajapohjaiseen ja demokraattiseen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Kunnat ovat kuitenkin vielä epätietoisia lastenkulttuurikeskusten roolien suhteesta taiteen perusopetukseen. Taiteen perusopetusta pidetään yleensä riittävänä vaikka se ei kata kaikkia lastenkulttuurikeskusten tehtäviä. Lastenkulttuurikeskukset pystyvät tarjoamaan taiteen perusopetuksen ja koulujen tarvitsemia palveluja: näyttelyitä, konsertteja ja muita kulttuuritapahtumia. Kun taas perusopetus tarjoaa näyttöjä, joista kasvattajat ja opettajat saavat virikkeitä. Lastenkulttuurikeskuksissa on myös sellaista toimintaa, jota ei ole perusopetuksessa tai taiteen perusopetuksessa, kuten avoimet työpajat. (Granö, Korkeakoski & Laukka 2006, 9–11.)

Avoimet lastenkulttuurikeskukset tarjoavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden osallistua niiden tarjoamaan toimintaan oman aikataulunsa mukaisesti. Kulttuurikasvatuksesta pääsevät tällöin osalliseksi myös sellaiset lapset tai nuoret, jotka ovat muuten jääneet vähälle tai kokonaan ilman kulttuurikasvatusta. Keskukset toimivat myös kohtaamispaikkoina kasvattajille sekä mahdollisuuksina täydennyskoulutukselle. Lastenkulttuurikeskusten palveluja käyttävät koulujen lisäksi päiväkodit, perhepäivähoitajat, vastaanotokodit, sairaalat, seurakuntien kerhot ja lapsiperheet. (Granö ym. 2006, 10–11.)

Taidekasvatuksesta on ollut paljon keskustelua eri aloilla. On käynyt ilmi, että kouluihin ja päiväkoteihin tulisi lisätä taideaineiden määrää, sillä niillä on merkitystä lasten ja nuorten kehitykselle. Opetus- ja kulttuuriministeriö on esimerkiksi ehdottanut, että taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa, neuvoloissa ja päiväkodeissa tulisi vahvistaa. Vahvistamista vaati ministeriön mielestä myös taito- ja taideaineiden asema yleissivistävässä koulutuksessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa selonteossa, että taito- ja taideaineet ovat avainasemassa ihmisen persoonallisuuden, identiteetin ja itseluottamuksen

kehittymisen sekä yhteisöön liittymisen kannalta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 11, 13.)

Aloitimme opinnäytetyömme teon parina, sillä kummankin on tarkoitus suorittaa sosionomin ammattikorkeakoulututkinnon rinnalla lastentarhanopettajan kelpoisuus. Näin ollen aiheemme opinnäytetyöhön tulee suuntautua varhaislapsuuteen. Pidämme taidekasvatusta ja lastenkulttuuria tärkeinä aiheina. Olemme olleet mukana taiteen luomisessa nuoresta lähtien ja käyneet esimerkiksi erilaisissa taidetoiminnoissa ja kerhoissa. Kiinnostus taiteista on pysynyt mukana tähän päivään asti ja tahdomme olla myös tulevaisuudessa taideaineiden puolestapuhujia. Tästä syystä tartuimme mielellämme aiheeseen, joka käsittelee lapsille tarjottavaa taidekasvatustoimintaa.

Työn suunnittelu ja työstäminen alkoi keväällä 2009, kun saimme Lapsuus- ja nuoruusopintojemme yhteydessä yhteistyökumppaniksemme Lastenkulttuurikeskus Verson. Tutkimuksen aiheeksi muodostui päiväkotien työntekijöiden kokemusten kartoittaminen Lastenkulttuurikeskus Verson toiminnasta. Opinnäytetyössä käytetään yhteistyökumppanista nimityksiä Lastenkulttuurikeskus Verso ja Verso. Tutkimuksesta on parhaassa tapauksessa hyötyä Verson toiminnan kehittämiseksi.

Esittelemme yhteistyökumppanimme sekä sen toimintaa lastenkulttuurisesta ja taidekasvatuksellisesta näkökulmasta. Avaamme työssä Verson järjestämää taidetoimintaa eri taidekasvatuksen osa-alueiden ja leikin kautta. Taidetoiminnalla tarkoitetaan tässä työssä Lastenkulttuurikeskus Verson päiväkodeille järjestämää taidekasvatuksellista toimintaa kuten kädentaitopajoja ja nukketheateria. Verso tekee tiiviisti yhteistyötä päiväkotien kanssa. Laki lasten päivähoidosta määrittää lapsen päivähoidon päiväkotihoidoksi, perhepäivähoidoksi, leikkitoiminnaksi tai muuksi päivähoitotoiminnaksi (Laki lasten päivähoidosta 1973). Tutkimuksemme kohderyhmä rajoittuu päiväkotien työntekijöihin, ja tästä syystä rajaamme päivähoidon käsitteen koskemaan ainoastaan päiväkodeissa tapahtuvaa päivähoitoa.

Tuloksia tarkasteltaessa nostamme vastauksista esimerkkejä havainnollistamaan työntekijöiden ajatuksia. Opinnäytetyötä varten haastattelimme Lastenkulttuurikeskus Verson lastenkulttuurikoordinaattoria Mervi Riikosta. Tästä saatua aineistoa käytämme teoreettisen viitekehyksen lisämateriaalina sekä johtopäätöksiä käsiteltäessä.

2 YHTEISTYÖKUMPPANINA LASTENKULTTUURIKESKUS VERSO

Lastenkulttuurilla tarkoitetaan lapsille suunnattua tai lasten suosimaa kulttuuria. Yleisesti ottaen on kyse lasten suhteesta koko heitä ympäröivään kulttuuripiiriin, yhteisön asenteisiin, arvoihin, kieleen ja kulttuuriperintöön. (Opetusministeriö 2003, 8.)

2.1 Lastenkulttuurikeskus Verson synty

Varkauden aluekeskusohjelman Helmitarha-hanke aloitti toimintansa vuonna 2004 seudullisen yhteistyötoiminnan edistämiseksi kulttuurin ja matkailun aloilla. Verso-työryhmä aloitti toimintansa hankkeen rahoituksella vuonna 2006. Varkauden aluekeskusohjelman edustajista koottu työryhmä alkoi valmistella toiminta-ajatusta ja rahoitusta verkostomuotoiselle alueelliselle lastenkulttuurikeskukselle. Työryhmän tuli selvittää tulevan keskuksen toiminta-alue, lastenkulttuurin nykytila ja keskuksen tarpeellisuus. Pohjatyö tehtiin Nanna Vehviläisen opinnäytetyön Versolle juuria! avulla sekä hankkeelle palkatun toimisto-työntekijän keräämillä taustatiedoilla sekä julkisille organisaatioille suunnatuilla kyselyillä. Pohjaselvityksen avulla Verso-työryhmä laati vision, toiminta-ajatuksen, tehtävät ja painopistealueet suoraan taustakartoituksen tuloksista. (Riikonen i.a.a, 2–3, 13.) Lastenkulttuurikeskus Verso aloitti toimintansa syksyllä 2008 (Verso-verkko i.a.a).

Lastenkulttuurikeskus Verso toimii Varkauden, Pieksämäen, Joroisten, Leppävirran ja Heinäveden muodostamalla seutukunnalla. Verso toimii Soisalo-opiston alaisuudessa ja lisäksi monien rajojen yli: kulttuurikeskus tekee alueellista yhteistyötä Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntaliittojen sekä taidetoimikuntien kanssa. Erityisesti haja-asutusalueet ovat Verson toiminta-aluetta sillä niissä välimatkat harrastustoimintaan ovat suuremmat kuin taajamissa. (Riikonen i.a.a, 7, 9.)

Lastenkulttuurikeskus Versolle on määritelty painopistealueita, joihin toiminta perustuu. Painopistealueita ovat leikki- ja toimintaympäristöjen kehittäminen, tarinallinen taidekasvatus sekä nukketeatteri. Nämä painopistealueet voidaan jakaa:

- haja-asutusalueiden toiminta-ympäristöjen kehittämiseen
- lasten osallisuuden mahdollistamiseen oman ympäristönsä kehittämisessä
- luonto- ja ympäristökasvatuksen edistämiseen taiteen keinon
- tarinallisten taidekasvatusmenetelmien kehittämiseen, joiden avulla lapset pääsevät luomaan omaa kulttuuriaan
- sadutusmenetelmän koulutuksen ja käytön edistämiseen yhteisöllisen kerronnan muotona
- monitaide työpajoissa tapahtuvaan tarinoiden kerrontaan
- nukketeatterin vahvistamiseen yhdeksi taidekasvatuksen työmuodoksi ja osaksi varhaiskasvatusta
- nukketeatterikoulutukseen varhaiskasvattajien keskuudessa.

(Riikonen i.a.a, 13.)

Verson toiminnan keskiössä esiintyy vahvana osana lapsilähtöisyys ja lasten osallisuus. Osallisuus koostuu oikeudesta saada tietoa itseä koskevista suunnitelmista, ratkaisusta, toimenpiteistä, päätöksistä ja niiden perusteluista sekä mahdollisuuksista vaikuttaa näihin asioihin ja ilmaista mielipiteensä (Oranen 2010). Liisa Karlsson käyttää väitöskirjassaan lapsilähtöisyyden ja lapsikeskeisyyden käsitteitä toistensa synonyymeinä. Lapsikeskeisessä kasvatusajattelussa korostetaan monien suuntauksien mukaan yksilöllisyyttä ja tasa-arvoa. (Karlsson 2000, 51.)

Verso pyrkii mahdollistamaan taidetoiminnassaan lasten oman äänen sekä ajatusmaailman kuuluvuuden ja näkyvyyden. Tämän ajatuksen takana on koko tämänhetkinen Verson toimijatiimi. (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2011.) Verso tukee lasten osallisuutta painottaen taidetoiminnan ja leikin merkitystä lasten elämässä. Näiden avulla lapset saavat äänensä kuuluville. Leikki on yksi lapsille ominaisimpia tapoja tuoda ajatuksiaan ja elämäänsä näkyväksi. Taidetoiminnassa vastaavan asian ajavat lasten luomat tuotokset.

Verson toiminta on suunnattu alle 18 -vuotiaille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen (Varkauden seutukunnallinen verkostomuotoinen lastenkulttuurikeskushanke Verso i.a.). Tämänhetkinen painopiste on varhaiskasvatuksessa, mutta ajatuksena on, että myöhemmin myös nuorille järjestetään taidetoimintaa (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2011). Verson toimintaa on jo laajennettu alakoululaisille. Verson järjestämästä taidetoiminnasta kerrotaan tarkemmin luvussa kolme.

2.2 Verso lastenkulttuurin edistäjänä

Kulttuurikeskus Versolle on määritetty kuusi omaa tavoitetta ja tehtävää. Tavoite lasten ja nuorten kulttuuristen oikeuksien turvaamisesta perustuu YK:n lastenoikeuksien julistukseen, opetusministeriön lastenkulttuuripoliittiseen ohjelmaan 2002–2007 ja opetusministeriön taiteilijapoliittiseen ohjelmaan 2003. Toisena tavoitteena Verson toiminnassa on lasten ja nuorten oman kulttuurin vahvistaminen, jolla pyritään mahdollistamaan toimintaympäristöt lasten luovalle leikille ja tuottamalle taide- sekä kulttuuritoiminnalle. Kolmantena tavoitteena on tukea päivähoidon ja koulujen kulttuurikasvatusta. Tässä tärkeänä osana nähdään yhteistyön kehittäminen Verson ja kasvattajien välillä sekä tiedon jakaminen näiden osapuolten kanssa. Muina tavoitteina on alueellisen yhteistyön kehittäminen, lastenkulttuuripalveluiden tuottaminen ja kulttuuriyrittäjyyden edistäminen sekä seudullisen lastenkulttuuripoliittisen ohjelman laatiminen. (Riikonen i.a.a, 10–12.)

Verson lastenkulttuurikoordinaattorin Mervi Riikosen mielestä lastenkulttuuri on niin poliittinen kuin yhteiskunnallinen asia, sillä se voi tukea perheiden hyvinvointia kokonaisuudessaan (Järvenpää 2010, 6). Lastenkulttuuri voidaan määritellä monella eri tapaa aikuisten tuottamaan ja lasten luomaan lastenkulttuuriin. Kun lastenkulttuuri on aikuislähtöistä, se tarkoittaa kaikkia lapsiin kohdistettuja kulttuurin ilmentymiä. Näitä ovat muun muassa pedagogiset instituutiot (esikoulu, peruskoulu), järjestötoiminta (kuorot, urheiluseurat) ja kaupallinen kulttuuritarjonta (elokuvat, tietokonepelit). Kun puhutaan ”Lasten omasta kulttuurista”, tarkoitetaan tällä suullista kulttuuria, leikkiin ja kerrontaan perustuvaa lasten itsensä luomaa kulttuuria. (Anttila & Rensujeff 2009, 15–16.) Lasten oma kulttuuri tahtoo usein kuitenkin unohtua ja jäädä aikuisten tekemän lastenkulttuurin varjoon (Karlsson 2006).

Liisa Karlssonin tekstissä viitataan Norjalaisen Ivar Selmer-Olsenin (1989) tekemään lastenkulttuuri käsitteen viisijakoon. Kolme alalajeista on aikuisjohtoisia ja kaksi alalajeista on lapsijohtoisia. Aikuisjohtoisia alalajeja ovat aikuisten kuvaukset lasten kulttuurista, aikuisten tuottamat kulttuurituotteet lapsille ja aikuisten johtama luova toiminta, mikä tapahtuu yhteistoimintana aikuisten ja lasten välillä. Lapsijohtoisia alalajeja ovat lasten oma perinnekulttuuri ja spontaani kulttuuritoiminta. (Karlsson 2006.) Verson toiminta liittyy sekä aikuisjohtoiseen että lapsijohtoiseen lastenkulttuuriin. Verso tarjoaa menetelmiä, joiden avulla lapset pääsevät tuottamaan omaa kulttuuria. Toisaalta Verso tuo toimintaympäristöihinsä jo valmista lapsille tuotettua kulttuuria.

2.3 Taidekasvatus - osa Lastenkulttuurikeskus Versoa

Verson tehtäviin kuuluu yhtenä osana selvittää miten taidekasvatuksellista toimintaa voidaan viedä eri toimintaympäristöihin (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2011). Opetusministeriö (2003) määrittelee taidekasvatuksen lasten oman kulttuurin tukemiseksi, mutta myös kytkökseksi lasten ja aikuisten kulttuurin välillä. Taiteiden merkitys korostuu kognitiivisen kasvun näkökulmasta. Taidekokemuksilla ja -nautinnoilla on merkittävä rooli lasten taidollisessa ja tiedollisessa kehityksessä. Taideaineet ovat tärkeitä tunne-elämän rikastumisen ja syvenemisen kannalta ja ne kehittävät muun muassa suhteellisuuden tajua ja mielikuvitusta, lisäävät arviointitaitoja sekä opettavat suuntamaan tavoitteita. Taidekasvatus saa sisältöä kulttuurisesta ympäristöstä ja se on osa yleissivistystä. Kaikille lapsille ja nuorille tulee tarjota riittävät perustiedot taideaineista. (Opetusministeriö 2003, 10–11.) Ruokonen kuvailee taidekasvatusta hyvin samantyyllisesti. Taidekasvatuksen vaikutusalue on hänen mukaansa hyvin moniulotteinen. Se edistää lasten ja aikuisten kokonaisvaltaista kehitystä sekä rikastuttaa heidän persoonallisuutta. Taidekasvatuksen tarkoituksena on välittää lapsille rakkaus taiteita kohtaan. (Ruokonen 2006, 11.)

Pentikäinen (2006) painottaa tekstissään taidekasvatuksen merkitystä lasten kulttuurisen identiteetin ja tuntemuksen vahvistumisessa. Taidekasvatuksen tehtävänä on muun muassa rikastaa lasten luovuutta sekä ohjata persoonalliseen ajatteluun. Anttila (2009) kuvaa ei-välineellisen arvomaailman rakentuvan taidekasvatuksen avulla. Kasvatus luo pysyvän pohjan inhimilliselle hyvinvoinnille sekä hyvinvoiville yhteisöille. Hänen mie-

lestään taiteen läsnäolo on parhaimmillaan hoivaavaa, lohduttavaa sekä parantavaa. Piironen korostaa taas tekstissään, että taidekasvatuksen ensisijainen tehtävä on auttaa lasta ymmärtämään itseään taiteen avulla ja sen kautta ymmärtämään myös elämää. (Anttila 2009, 21; Pentikäinen 2006, 35; Piironen 2006, 25.)

3 VERNON TOIMINTA OSANA PÄIVÄKOTIEN VARHAISKASVATUSTA

Laki lasten päivähoidosta sisältää kohdan, jossa mainitaan, että päivähoidon tavoite on päivähoidossa olevien lasten kotien tukeminen lasten kasvatustehtävässä. Päivähoidossa tulee edistää lasten fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehittymistä. Lapsen älyllisen, esteettisen, eettisen ja uskonnollisen kasvatuksen tukeminen on myös osa hoitoa. (Laki lasten päivähoidosta 1973.) Taidekasvatuksella on paikkansa myös varhaiskasvatuksessa. Päivähoitoa ja esiopetusta koskevien säädösten, asiakirjojen ja ohjeiden mukaan alle kouluikäisten lasten taidekasvatuksesta ennen peruskoulua vastaavat esiopetus ja päivähoito. (Rusanen 2007, 113.) Verso toimii tiiviisti yhteistyössä varhaiskasvatuksesta vastaavien tahojen kanssa ja vie lastenkulttuuria ja taidekasvatusta täten myös päiväkoteihin (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2011). Merkittävä osa Verson toiminnasta muodostuu erilaisten työpajojen järjestämisestä varhaiskasvatuksen piiriin, kouluihin ja tapahtumiin. Näiden lisäksi Verson tehtäviin kuuluu lastenkulttuurin koordinointi ja siitä tiedottaminen. (Verso-verkko i.a.b.)

3.1 Varhaiskasvatus ja sitä ohjaavat asiakirjat

Yhteiskunnan organisoima ja valvoma varhaiskasvatus on kasvatuksen, hoidon ja opetuksen kokonaisuus. Varhaiskasvatus on lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tarkoituksena on edistää tasapainoista oppimista, kehittymistä ja kasvamista. Lasten omalla leikillä on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksen suunnitelmallisessa ja tavoitteellisessa vuorovaikutuksessa sekä yhteistoiminnassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007, 11.) Verso on ottanut leikin merkityksen huomioon omassa toiminnassaan painottamalla leikki- ja toimintaympäristöjen kehittämistä (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2011).

Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohja nousee kansainvälisistä sopimuksista, kansallisista säädöksistä ja muista ohjaavista asiakirjoista. Yksi tärkeimmistä sopimuksista on YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista, jonka keskeisin arvo on lapsen ihmisarvo. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007, 12.) Lapsen oikeus omaan kulttuuriin turvataan YK:n yleissopimuksessa lapsen oikeuksista. Sopimuksen mukaan lapsella on

oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään (YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista i.a., 23).

31 artikla

1. Sopimusvaltiot tunnustavat lapsen oikeuden lepoon ja vapaa-aikaan, hänen ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaa-ajan osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin.

2. Sopimusvaltiot kunnioittavat ja edistävät lapsen oikeutta osallistua kaikkeen kulttuuri- ja taide-elämään ja kannustavat sopivien ja yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoamista kulttuuri-, taide-, virkistys- ja vapaa-ajantoimintoihin.

(YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista i.a., 23.)

Varhaiskasvatusta ohjaavia valtakunnallisia asiakirjoja ovat lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset. Näihin lukeutuvat varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007, 8–9.) Valtakunnalliseksi varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun ohjauvälineeksi laadittiin vuonna 2004 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Mikkola & Nivalainen 2010, 13).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjana toimivat valtioneuvoksen hyväksymät varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset. Linjaukset sisältävät varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet sekä niiden kehittämisen painopisteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ensisijaisena tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007, 7, 15.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden periaatteisiin on kirjattu lasten oikeus omaan kulttuuriin. Varhaiskasvatuksen toimintaa suuntaavat lisäksi kolme kasvatuspäämäärää. Kasvattajien tehtävänä on huolehtia, että päämäärät viitoittavat varhaiskasvatoimintaa tasapainoisesti. Päämäärät ovat henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toiset huomioon ottavien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistaminen sekä itseenäisyyden asteittainen lisääminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007, 12, 13.) Taiteen eri osa-alueet toimivat tukijana päämääriin pääsemisessä.

Lapsilla on perusteiden mukaan varhaiskasvatusympäristössä mahdollisuus kokea taiteellisia elämyksiä sekä tilaa ja aikaa tutkia taiteellisia materiaaleja, käsitteitä ja ideoita ja harjoittaa monipuolisesti taitojaan. Taiteellisen asiantuntemuksen laatua voidaan puo-

lestaan rikastuttaa esimerkiksi paikallisen kulttuuritoimen tai muiden lastenkulttuuria edistävien asiantuntijoiden kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007, 24.) Verso edustaa omalla panoksellaan jälkimmäistä tahoja.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmat muodostavat yhdessä valtakunnallisesti lasten kasvua, oppimista ja hyvinvointia edistävän kokonaisuuden. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ymmärtämisessä on tärkeää nähdä perusteet puitteiksi. Niistä voidaan keskustella ja ne voidaan tarkentaa yhteisesti sovituiksi käytännöiksi ja toimintaperiaatteiksi kunnissa ja yksiköissä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007, 7–8.)

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi on kuntatason, yksikkötason ja yksilötason varhaiskasvatussuunnitelmat, joissa asioita painotetaan edellä mainittujen tahojen tehtävien mukaan. Mikkolan ja Nivalaisen (2010) kertoman mukaan kuntatasolla varhaiskasvatuksen tehtävänä on kuvata kunnan koko varhaiskasvatuksen arvopohjaa sekä sen toteuttamisen ja kehittämisen lähtökohtia. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan yksikön olemassa oleva arki sekä siellä vallitsevat käytännöt (Mikkola & Nivalainen 2010, 14). Yksilötason varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteina ovat lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioon ottaminen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007, 33.)

3.2 Verson yhteistyö päiväkotien kanssa

Varhaiskasvatusta järjestetään muun muassa päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Palvelun tuottajina ovat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat sekä seurakunnat. Keskeisenä voimavarana varhaiskasvatuksessa on täten ammattitaitoinen henkilöstö. Vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteä yhteistyö (kasvatuskumppanuus) on tärkeää, jotta yhteinen kasvatustehtävä muodostaa mielekkään kokonaisuuden lasten kannalta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007, 11–12.)

Lastenkulttuurikeskus Verson ja päiväkotien yhteistyö alkoi nopeasti Verson perustamisen jälkeen. Lastenkulttuurikoordinaattori Mervi Riikonen vieraili kaikilla Verson toimialueen paikkakunnilla esittelemässä Lastenkulttuurikeskus Verson toimintaa päiväko-

tien johtajille. Varkauden jokaisessa päiväkodissa pidettiin tiedotustilaisuus koko henkilöstölle. Tilaisuudet käytiin vuoropuhelussa henkilöstön ja Verson kanssa. Päiväkodin työntekijät toivat omia vahvuuksiaan ja toiveita keskusteluissa esiin. Muiden toimialueiden päiväkotien työntekijät ottivat itse Versoon yhteyttä halutun toiminnan tiimoilta Verson esittelytilaisuuden jälkeen. (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2011.)

Verson toiminnassa taideaineiden ammattilaiset ovat vetovastuussa päiväkodeissa ja tapahtumissa toteutetuissa taidepajoissa. Kaikilla taiteilijoilla on myös pedagoginen koulutustausta. Verson kanssa yhteistyötä ovat tehneet esimerkiksi kuvataidekoulun opettaja sekä teatteritiedettä ja ilmaisukasvatusta opiskellut ammattilainen. (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2011.)

Päivähoidossa taiteellisesta, esteettisestä ja kulttuurisesta kasvatuksesta vastaa päivähoidon varhaiskasvattaja. Taidekasvatus päiväkodissa koostuu muun muassa kuvataiteesta, musiikista, käsitöistä, liikunnasta, lastenkirjallisuudesta, draamakasvatuksesta ja tanssista. Taiteen avulla voidaan opetella varhaiskasvatuksen sisältöalueita kokonaisvaltaisesti, kuten esimerkiksi kielten opettelua laulujen avulla tai laskemisen opettelua tanssin avulla. (Ruokonen & Rusanen 2009, 10, 14.) Useita päiväkodissa käytettäviä taidekasvatuksen osa-alueita on myös Verson toiminnassa.

Verson toimintatuokiot perustuvat yleensä suurempaan kokonaisuuteen esimerkiksi viikon teemaksi nostettuun satuun. Verso kuuntelee aktiivisesti päiväkodeilta tulevia toiveita muun muassa tuokioiden keston ja sisällön suhteen. Tämän jälkeen toiminnan toteuttava Verso kokoaa tiimin ja suunnittelee työpajat siihen kuuluvien ammattilaisten osaamisalojen ympärille. Lapsille annetaan mahdollisuus toteuttaa itseään ja luoda omaa kulttuuriaan taiteiden muodossa, vaikkei sitä aina olisi suunnitelmaan kirjattukaan. (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2011.)

Tulevissa luvuissa kerrotaan esimerkkejä Verson järjestämästä toiminnasta ja siitä kuinka taidekasvatuksella tuetaan lasten kehitystä. Tarkastelussa ovat ne taidekasvatuksen osa-alueet sekä leikki, joita yhteistyökumppanimme Lastenkulttuurikeskus Verso käyttää toiminnassaan.

3.2.1 Leikki ja taide ovat osa samaa maailmaa

Verson toiminnan tavoitteena on kannustaa lapsia oman leikkikulttuurin ilmentämiseen. Satuteema työskentelykin on Riikosen mukaan leikin keinoin tapahtuvaa lasten oman luovuuden vahvistamista. Verso pyrkii kaikissa työpajoissa rohkaisemaan lapsia oman luovuuden ilmentämiseen ja lapsilähtöisen leikin toteutumiseen. Pienemmille lapsille lastenkulttuuria on viety esimerkiksi värivarjoleikkien keinoin. Onkin hyvä muistaa, että leikki on lapsille luovuuden lähtökohta. (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 18.3.2011.)

Leikki kuuluu lasten perustarpeisiin ja se on heidän tapansa elää ja kehittyä. Luovuus ja leikki ovat erityisen tärkeitä ihmisten psyykkisen terveyden sekä hyvinvoinnin kannalta. (Kahri 2003, 40–41.) Leikki kehittää muun muassa lasten kielen ja ajattelun tuottamista, sosiaalisia taitoja, empatiaa, tunteiden käsittelyä sekä mielikuvitusta (Kahri 2003, 40–41; Kalliala & Tahkokallio 2001, 58).

Riikonen näkee kasvattajien velvollisuudeksi luoda toimintaympäristöjä, joissa lapsilla on mahdollisuus leikkiin. Hänen mielestään leikki on lasten oikeus (Järvenpää 2010, 6). Piironen (2006) kuvailee leikkiä ja taidetta osaksi samaa maailmaa. Lapsuuden leikeissä tapahtuva muutosprosessi on perustana inhimilliselle älylliselle toiminnalle. Ajattellessa, kuvitellessa ja keksiessä harjoitellaan juuri niitä taitoja, joita tarvitaan kaikilla ihmisen elämän alueilla (esimerkiksi taiteet, kirjallisuus ja tieteet). Rooli- ja liikuntaleikeissä tai hiljaisissa pohdiskeluleikeissä tarvitaan vahvaa eläytymiskykyä, taitoa käyttää mielikuvitusta ja antautua ajatuksenkulun johdateltavaksi. Juuri nämä ominaisuudet ovat niitä, jotka yhdistävät taiteen ja leikin. Piironen tekstissä Lauri Anttila (i.a.) kuvailee taidetta leikin luonnolliseksi jatkumoksi. Jotta voi vastaanottaa taidetta, tarvitsevat lapset leikin harjaannuttamia kykyjä. (Piironen 2006, 20, 22–23.)

3.2.2 Draamakasvatus lapsen kehityksen tukena

Verso on pitänyt draamatyöpajoja eri päiväkodeissa. Teatterialan ammattilainen Nazia Asif on pitänyt useammassa päiväkodissa viikon mittaisia teatteri-ilmaisuun liittyviä kokonaisuuksia. Hän on vierailut päiväkodeissa, joissa lapset ovat auttaneet häntä koi-

rahahmoksi muuntautumisessa. Viikon mittaisen draamakokonaisuuden lopussa lapset ovat hyvästelleet koiran kirjoittaen tälle yhdessä jäähyväiskirjeet. (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2011.)

Draamakasvatus käsite kattaa kaikki varhaiskasvatuskäisten erilaiset draama- tai teatterimuodot. Draamatyöskentely auttaa lasten kielen kehityksessä ja edistää lasten valmiuksia oppia uusia asioita. Draaman avulla lapset voivat opetella kehonhahmottamista ja kokonaisilmaisua. Draamatyöskentely lisää lasten sosiaalisuutta ja empatiakykyä. Toivasen mukaan draamakasvatus tukee muun muassa seuraavien osa-alueiden kehittymistä:

- lasten itseluottamus,
- myönteinen minäkäsitys,
- keskittymiskyky,
- mielikuvitus,
- tunteiden ilmaisu,
- yhteistyötaidot.

(Toivanen 2009, 30–32, 34–35.)

Jäälinoja (2000) kuvaa draamakasvatusta taas seuraavalla tavalla. Draamakasvatus auttaa lapsia ymmärtämään omaa itseään ja sitä maailmaa jossa he elävät. Draaman eri keinot antavat lapsille mahdollisuuden fantasian käyttöön. Draaman keinoin voidaan kehittää lasten pohtivaa ajattelua ja ohjata lapsia valintojen tekemiseen. Draaman avulla päästään vahvistamaan kaikkia niitä asioita joita lapsilla on jo luonnostaan kuten luovuutta, uteliaisuutta ja kokeilumieltä. (Jäälinoja 2000, 27–28.)

3.2.3 Nukketeatteri - elämysten tarjoaja

Verso on järjestänyt nukketeatteriesityksiä päiväkodeissa. Lapset ovat saaneet olla mukana toteuttamassa esitysten sisältöä erilaisissa tapahtumissa. Näihin tapahtumiin päivähoidon työntekijät ja lapset ovat päässeet vierailemaan ja seuraamaan esitystä (Riikonen i.a.b).

KUVA 2. Ruusulinna sadan vuoden unessa (Verso-verkko i.a.c.)

Nukketeatterin avulla lapsia voidaan johdatella taiteen pariin ja innostaa leikkiin sekä aktivoita heidän luovuuttaan. Lapset pääsevät nukketeatterin avulla tutustumaan läheisesti sanataiteeseen, kuvataiteeseen, musiikkiin ja teatteriin. Nukketeatterileikki kehittää lapsen luovaa ajattelua ja mielikuvitusta. Kun lapset leikkivät nukeilla, he harjoittavat samalla omaa äänenkäyttöään ja puheilmaisuutta. Kädentaidot kehittyvät, kun lapset tekevät omat nukkensa ja lavastukset itse. Lapset tutustuvat myös uusiin materiaaleihin ja välineisiin samalla, kun rakentavat omia esityksiään. Yhteistyötaidot sekä sosiaaliset taidot kehittyvät ja harjaantuvat, kun lapset pääsevät suunnittelemaan, keksimään ja toimimaan yhdessä. (Barić 2009, 36–39.)

3.2.4 Kuvataide ja kädentaidot - itseilmaisun ilmentäjät

Verso järjestää kädentaitoihin liittyvää toimintaa sekä eri tapahtumien yhteydessä että päiväkotiin vietynä pajatoimintana (Riikonen i.a.b). Työpajoissa on valmistettu esimerkiksi värikkäitä askartelumassoja ja maalattu maisteltavilla väreillä. Lapset ovat saaneet myös askarrella itselleen soittimet kierrätysmateriaaleista. (Verso-viikon ohjelma i.a.)

KUVA 1. Värileikkijät (Verso-verkko i.a.c.)

Kun lapset tekevät taidetta, se on samalla löytöretki heidän omaan minäänsä ja ympäristöönsä. Lapset tutkivat ja jäsentävät maailmaa ympärillään kuvallisen työskentelyn kautta. (Pentikäinen 2006, 28.) Sekä kuvataide että kädentaidot kehittävät lasten kolmiulotteista ajattelua, hahmottamista ja havainnointitaitoja sekä silmä-käsi-koordinaatiota. Lasten karkea- ja hienomotoriikka harjaantuvat sekä keskittymistaidot ja pitkäjänteisyys paranevat kuvataiteen ja kädentaitojen parissa. (Pentikäinen 2006, 31–32, 34; Karppinen 2009, 60, 62.)

Kuvataide vahvistaa lisäksi lasten emotionaalista ja sosiaalista kehittymistä sekä itsetuntoa ja itseilmaisua. Myös ajattelukyky ja ongelmanratkaisutaidot kehittyvät. Taidetta tehdessään lapset tulevat tietoisiksi omasta oppimisestaan. (Pentikäinen 2006, 32–34.) Kädentaitojen avulla lapset voivat puolestaan harjoitella yhdessä tekemistä, materiaalien kokeilua, keksimistä, leikkiä ja luovaa toimintaa (Karppinen 2009, 60).

3.2.5 Musiikin voimaa

Musiikkitoimintaa on yhdistetty kädentaitoihin esimerkiksi Verso-viikon työpajoissa. Lapset saivat tehdä soittimet ensin alusta asti itse, jonka jälkeen pajassa soitettiin ja laulettiin tuttuja lastenlauluja. (Verso-viikon ohjelma i.a.) Musiikki toimii ihmiselle kokonaisvaltaisena kehityksen edistäjänä ja se rikastuttaa myös yksilön persoonallisuuden jokaista osa-aluetta. Lasten tunne ajasta vahvistuu erilaisten äänien ja musiikin kautta. Lasten muistikokemukset paranevat musiikin avulla ja tunne omasta minästä suhteessa toiseen henkilöön kehittyä erilaisten vuorovaikutusleikkien avulla (esimerkiksi kasvojen piilotus leikit ja laulut). Lasten vuorovaikutussuhteiden laatua ja mielihyvän kokemusta voidaan kartuttaa musiikin kautta. Laulaminen tukee hyvin lasten puheen kehitystä ja kehosoittaminen edistää lasten käsitystä omasta kehostaan. (Ruokonen 2000, 73, 76–77, 79.) Taidekasvatus ja musiikki toimivat empaattisena lohduttajana sekä luovien ratkaisujen ja sisäisten voimavarojen lisääjänä (Ruokonen 2006, 16).

Ruokonen (2009) tarkentaa edellä mainittua myöhemmässä julkaisussaan. Erilaisten musiikillisten rytmiharjoitusten avulla voidaan kehittää lasten kuuntelutaitoa, rytmittäjää sekä liikkeiden koordinaatiota. Musiikkikasvatus kehittää lasten käsitteenmuodostusta ja matemaattisia taitoja. Erilaiset musiikilliset toiminnot antavat monimuotoisia ja monen tasoisia mahdollisuuksia lasten ajattelutaidon yksilölliselle kehittymiselle. Musiikin avulla luodaan lasten maailmankuvaa. Sitä hyödyntäen voidaan opettaa lapsille erilaisista kulttuureista sekä välittää erityisesti suomalaista kulttuuriperinnettä. Musiikkikasvatus kehittää lasten esteettisiä taitoja esimerkiksi kuuntelemalla ja havainnoimalla elävää konserttia. (Ruokonen 2009, 26–28.)

3.2.6 Sadutuksella lasten oma ääni ja tunteet näkyviksi

Sadutus on menetelmä, joka sopii kaikenikäisille. Menetelmää voidaan käyttää useissa eri tilanteissa. Sadutuksessa lasta kehoitetaan kertomaan satu, jonka aikuinen kirjoittaa ylös sanatakkasti. (Karlsson 2000, 44; Karlsson 2003, 118.) Verso on käyttänyt yleensä sadutusmenetelmää osana suurempaa kokonaisuutta. Päivähoidon henkilöstön saduttamista tarinoista on esimerkiksi tehty varjoteatteriesityksiä. (Mervi Riikonen, henkilökohtainen tiedonanto 3.2.2011.) Verso piti yhdessä päiväkodissa sadutuksesta ja nukketatterista koostuvaa toimintaa. Riikosen tehtävänä oli saduttaa yhteistyön alussa lapsia, minkä jälkeen läänintaiteilija Aapo Repo saapui tekemään yhdessä lasten kanssa nuket satuun liittyvistä eläinhahmoista. Seuraavilla kerroilla harjoiteltiin oman kehon liikkuvuutta eläinten liikeratoja matkien. Kun lapset olivat kokeilleet kuinka eri eläimet liikkuvat, harjoiteltiin liikehdintää nukkejen kanssa. Päiväkodilla oli Verson kanssa tehtävän yhteistyön jälkeen mahdollisuus työstää tarinaa eteenpäin.

On tärkeää antaa tilaa lasten omalle tarinoinnille ja loruilulle. Näitä voidaan kirjata ylös esimerkiksi sadutuksen keinoin (Suojala 2009, 41–42). Sadutus auttaa lapsia luottamaan itseensä ja kasvattaa itsetuntoa. Sadutuksen avulla voidaan tiivistää me -henkeä ryhmässä. Sadutuksen myötä lapset harjaantuvat ja rohkaistuvat muissakin tilanteissa ilmaistamaan itseään sekä kertomaan omista ajatuksistaan. (Karlsson 2003, 119.)

Aikuisten ja lasten väliset yhteiset lukuhetket ovat tärkeitä lasten kielen oppimisen kannalta. Lapset voivat oppia käsittelemään tunteitaan kirjojen avulla ja mielikuvitus kehittyy. Lastenkirjallisuuden tulisi tukea lasten luovaa suhdetta kieleen ja auttaa lapsia itseilmaisuun. (Suojala 2009, 41.)

4 LASTENKULTTUURI JA TAIDEKASVATUS TUTKIMUKSISSA

Lastenkulttuurikeskus Verson lisäksi on erilaisia toimijoita, jotka vaikuttavat varhaiskasvatuksessa lastenkulttuurin ja taidekasvatuksen saralla. Aiheeseen liittyen on tehty erilaisia projekteja ja hankkeita sekä tutkimuksia. Tässä luvussa on esitelty muutamia esimerkkejä.

Taikalamppu on lastenkulttuurikeskusten koko maan kattava verkosto. Taikalampun tavoitteena on kehittää lasten ja nuorten kulttuuripalveluita kaikkialla Suomessa ja sen toimintakausi kestää viisi vuotta. Verkoston tehtävä on tukea olemassa olevien lastenkulttuurikeskusten toimintaa sekä edistää palveluiden syntymistä niille paikkakunnille, joissa niitä ei vielä ole. Taikalamppu keskuksia on yksitoista ja niissä kehitetään lasten ja nuorten kulttuuritoimintaa. Jokaisella keskuksella on oman alueellinen kehittämistehtävänsä. Verkostossa lapset ja nuoret pääsevät toteuttamaan itseään ja ideoitaan erilaisien taiteellisten menetelmien kautta. Toiminta on usein aikuisten tuottamaa, mutta lapsilähtöistä ja lasten sekä nuorten taiteellisia tarpeita kunnioittavaa. Taikalamppu -verkosto tekee yhteistyötä valtiollisten, kunnallisten sekä kolmannen sektorin kanssa. (Lastenkulttuurikeskusten valtakunnallinen verkosto Taikalamppu 2011.)

Vantaan kaupungin kulttuuri- ja varhaiskasvatuspalveluiden yhteistyönä toteutettiin 2006–2008 TaikaVoima kulttuuri- ja varhaiskasvatuspalveluiden taidekasvatushanke. Hanke toteutettiin pilottina kolmessa vantaalaisessa päivähoitoyksiköissä, joihin perustettiin tanssi- ja kuvataidekasvatusryhmät. TaikaVoiman avulla haluttiin saada tietoa pitkäkestoisten tanssi- ja taideryhmien merkityksestä lasten varhaisessa ja erityisessä tukemisessa varhaiskasvatuksessa. Hanketta seurattiin ja dokumentoitiin kyselylomakkeiden, haastattelujen, keskustelujen, päiväkirjan pidon, lapsikohtaisten suunnitelmien, valokuvien ja videomateriaalien avulla. TaikaVoimalle asetettuja tavoitteita olivat: lasten kasvun ja kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen taidetoiminnan avulla, erityinen tukeminen inklusiivisten taidekasvatusryhmien avulla, varhaiskasvatuksen pedagogisten sekä erityisen tuen toimintamallien kehittäminen, työtapojen juurruttaminen ja levittäminen sekä uusien mallien etsiminen vanhempien kohtaamiseen. (Kurvinen, Laamanen, Bergman, Jokela & Luostarinen 2009, 4, 10–11.)

TaikaVoiman tuloksia on esitelty hankkeen raportissa. Päiväkodin työntekijöillä oli tulojen mukaan epätietoisuutta siitä, kuinka heidän tulisi ohjata lapsia. Vastuuhenkilöistä kaikki olivat jatkamassa mielellään omilla päiväkotiryhmissään tanssi- ja taidekasvatustoimintaa. (Kurvinen ym. 2009, 27, 35.)

Taidetta päivähoidon-hanke on lasten ja nuorten kulttuurikeskus Arxin, Hämeen ammattikorkeakoulun ohjaustoiminnan opettajien ja opiskelijoiden sekä kirjaston ja eri alojen taiteilijoiden sekä asiantuntijoiden yhteistyössä toteutettu projekti. Hankkeen olennaisena osana oli lapsilähtöisyys. Tavoitteena hankkeella oli viedä taidekasvatusta ja kulttuuritoimintaa päiväkotien arkeen ja aktivoita päiväkoteja taiteen saralla. Idea hankkeelle syntyi keväällä 2004 ja jo syksyllä projekti pääsi käyntiin konkreettisella tasolla. Eri toimijoiden yhteistyö onnistui hyvin yhden toimintakauden kestäneen hankkeen aikana. (Ainasoja 2005, 6; Friman 2005a, 43.)

Kuopiossa 2005 vuoden lopussa Tiina Kekäläisen ideoima esikoululaisille ja ekaluokkalaisille suunnattu taidekasvatushanke toteutti kokonaisvaltaista taidekasvatusta. Hankkeen aikana lasten ryhmät tutustuivat taidemuseon Lintukoto-taidenäyttelyyn ja keskustelivat esillä olevista tauluista ja esineistä sekä niihin liittyvistä ajatuksista. (Hiltunen 2006, 37.) Pirkanmaalla vietettiin lastenkulttuurin juhluvuotta vuonna 2004. Se toi tullessaan tapahtumia ja työpajoja päiväkoteihin. Vuosi synnytti useita ideoita ja auttoi luomaan hyviä verkostoja erityisesti Pirkanmaan pienimmissä kunnissa. (Friman 2005b, 10–12.)

Koko Suomen kattava ja suurin yksittäinen lastenkulttuurikokonaisuus kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmassa on Sytyke. Hanke tuottaa monipuolisesti lapsille, nuorille ja perheille suunnattua taidetoimintaa eri puolilla Suomea. Sytyke on toteutettu yhdessä yhdentoista Taikalamppu-keskuksen ja Turun kaupungin kanssa. Turussa marraskuussa järjestettävä tapahtumaviikko kokoaa Sytyke-hankkeen tekijät ja Taikalamppu-keskusten taideprojektit yhteen. Lasten ja nuorten oman taiteen tekeminen, taide-elämysten mahdollistaminen ja näkyväksi tekeminen sekä haltioituminen näyttelevät hankkeessa pääosaa. (Turku i.a.)

Metropolia ammattikorkeakoulussa on tehty arviointitutkimus “Millon alkaa muskari?” Itä-Helsingin musiikkisilta -nimisestä musiikkileikkikouluhankkeesta. Opinnäytetyön tutkimusongelmana oli selvittää musiikkileikkikouluprojektin vaikutuksia päiväkodissa kasvattajien kokemusten kautta. Tutkimuksen tekijät haastattelivat Laakavuoren päiväkodin kasvattajia ja musiikkileikkikoulua ohjaavaa pedagogia. He kävivät myös havainnoimassa tuokioiden kulkua. (Nikula & Rantanen 2009, 1, 19.)

Päiväkodin työntekijät osallistuivat monella eri tapaa musiikkileikkikoulutuokioihin. Osa työntekijöistä oli passiivisessa ja valvovassa roolissa, kun taas toiset toimivat aktiivisesti lasten kanssa leikkien ja laulaen. Aikataulu- ja tilajärjestelyt nousivat esiin opinnäytetyössä parannus- ja kehitysehdotuksina. Opinnäytetyön tuloksissa korostettiin lisäksi lasten ikäluokkien huomioimista. (Nikula & Rantanen 2009, 33.)

5 TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyömme tavoitteet liittyvät tiiviisti yhteistyökumppani Verson toiveisiin. Tutkimuksen tavoitteena oli kerätä palautetta Verson taidetoiminnan toteutuksesta, minkä avulla se voi kehittää toimintaansa. Tutkimuksen pääongelmana on, miten Lastenkulttuurikeskus Verson kanssa yhteistyötä tekevien päiväkotien työntekijät ovat kokeneet vuosina 2009–2010 päiväkodeissa toteutetun Verson taidetoiminnan.

Alakysymyksemme tutkimuksessamme ovat:

1. Millaista Verson järjestämää toimintaa päiväkodeissa on ollut, kuinka toiminta on jatkunut ja mitä työntekijät toivovat lisää?
2. Miten päiväkodin työntekijät kokevat sekä Verson työntekijän että oman roolinsa taidetoiminnassa?
3. Millaisia kokemuksia päiväkotien työntekijöillä on Verson kanssa tehtävästä yhteistyöstä, toiminnasta ja järjestelyistä?
4. Millaista Verson tarjoamaa ohjausta/koulutusta päiväkodeissa toivotaan ennen järjestettyä toimintaa ja millaista taidekasvatuksellista koulutusta työntekijät toivovat lisää?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä toimivat Verson kanssa yhteistyötä tehneiden päiväkotien työntekijät ajalta kevät 2009 – joulukuu 2010. Päiväkoteja oli yhteensä 15 viideltä eri paikkakunnalta (Varkaus, Heinävesi, Joroinen, Pieksämäki ja Leppävirta). Verso on tehnyt yhteistyötä edellä mainittujen päiväkotien kanssa erilaisten tapahtumien ja menetelmien muodossa.

Pohdimme yhdessä Riikosen kanssa miltä kohderyhmältä tietoa tulisi kerätä. Valitsimme yhdessä kohderyhmäksi päiväkotien työntekijät. Rajasimme lapset pois vastaajien joukosta, koska meillä ei ollut mahdollista mennä paikan päälle heitä haastattelemaan. Verson toimialue on lisäksi niin laaja, etteivät aika ja resurssit olisi riittäneet kaikkien päiväkotien kiertämiseen. Myöskään kyselylomake aineiston keruutapana ei olisi toiminut, sillä kohderyhmän ikä olisi vaihdellut 0–6 ikävuoteen. Jos kuitenkin olisimme päätyneet hankkimaan tietoa lapsilta haastattelun tai kyselylomakkeiden avulla, olisimme joutuneet ottamaan vastauksia kirjaamaan kolmannen osapuolen. Pohdimme myös päiväkotilasten vanhempien osuutta aineiston keruuseen. Heillä olisi ollut tietoa toiminnasta pääsääntöisesti muiden kokemusten pohjalta, joten jätimme myös vanhemmat vastaajien joukosta. Halusimme tuloksia henkilöiltä, jotka ovat käytännössä olleet mukana Verson toiminnassa ja tällöin päiväkotien työntekijät olivat paras vaihtoehto vastaajiksi.

6.2 Käytetyt menetelmät ja aineiston keruu

Tutkimusottemme on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeisiä tekijöitä ovat muun muassa tutkittavien henkilöiden valinta, aiemmat teoriat, käsitteiden määrittely, johtopäätökset aikaisemmista tutkimuksista ja aineiston keruun suunnitelmat (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 140). Kvantitatiivista tutkimustyyppiä käytetään silloin kun halutaan vastaukset kysymyksiin ”mikä?”, ”missä?”, ”kuinka usein?” ja ”kuinka paljon?” (Holopainen & Pulkkinen 2008, 21).

Teimme määrällisen tutkimuksen, koska se oli mielestämme tarkoitukseen sopivin. Laadullisia menetelmiä käyttäen, eli tässä tilanteessa haastatteluilla, tutkimuksen tekeminen olisi tuottanut valtavasti työtä ja siihen olisi pitänyt varata paljon enemmän aikaa. Muutama haastattelu puolestaan olisi tuottanut todennäköisesti liian suppean aineiston.

Opinnäytetyömme on tilastollinen survey-tutkimus. Survey-tutkimuksella kerätään tietoa standardoidussa muodossa joukolta ihmisiä. Survey-tutkimuksen avulla kerätty aineisto käsitellään pääsääntöisesti kvantitatiivisesti. Yksi survey-tutkimuksen menetelmistä on kyselytutkimus, jonka etuihin luetaan mahdollisuus laajan tutkimusaineiston keräämiseen. Kyselymenetelmää pidetään tehokkaana sillä se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Sen kustannukset ja aikataulus on helppo arvioida ja saatu aineisto voidaan nopeasti analysoida tietokoneen avulla. Haitoiksi muodostuvat yleensä tulosten tulkinnan vaikeus sekä vastausten luotettavuus. Joissakin tapauksissa kato nousee valittavan suureksi. (Hirsjärvi ym. 2009, 134, 193–195.)

Ennen kyselylomakkeen tekemistä meidän tuli solmia työelämäyhteistyösopimus yhdessä Lastenkulttuurikeskus Verson kanssa. Solmimme sopimuksen keväällä 2010 tutkimuksen kohderyhmän ja aiheen varmistumisen jälkeen. Tämän jälkeen laadimme kyselylomakkeen (Liite 4), jonka avulla pyrimme saamaan vastauksia tutkimusongelmiimme. Hirsjärven ym. teoksessa kerrotaan avointen kysymysten tarkoituksena olevan se, että saadaan selville näkökulmia, joita ei etukäteen osattu ottaa huomioon (Hirsjärvi ym. 2009, 199). Tämän vuoksi lomakkeessa oli strukturoitujen kysymysten lisäksi puoliavoimia ja avoimia kysymyksiä. Pyrimme saamaan näkyvämmäksi päiväkotien työntekijöiden ajatuksia tai mielipiteitä Verson toimintaan liittyen, joita emme osanneet ottaa huomioon etukäteen. Avoimet kysymykset oli käsiteltävä kuten laadullisen tutkimuksen aineisto. Täten tutkimuksessamme on myös kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen piirteitä. Kvantitatiiviset ja kvalitatiiviset tutkimussuuntaukset tulisi nähdä toisiaan täydentävänä eikä niinkään toistensa vastakohtina (Hirsjärvi ym. 2009, 136).

Yritimme tehdä kyselylomakkeesta lisäksi sopivan mittaisen. Mikäli kyselylomakkeesta olisi tullut liian pitkä, työntekijöiltä olisi saattanut loppua aika ja mielenkiinto vastaamiseen. Jos taas kyselylomake olisi ollut liian lyhyt, ei tutkimusta olisi välttämättä otettu vakavasti.

Lomakkeiden esitestausta on välttämätön suorittaa ennen lomakkeiden varsinaista lähetystä. Testauksen tuloksena voidaan tarkistaa monia lomakkeen rakenteeseen liittyviä näkökohtia. Lisäksi kysymysten muotoilua voidaan esimerkiksi parantaa, jos esitarkistuksesta selviää, etteivät ne ole tarkoituksen mukaisessa muodossa. (Hirsjärvi ym. 2009, 204.) Tarvitsimme esitarkastajaksi lomakkeellemme jonkun, joka tiesi riittävästi päiväkodeilla toteutetusta Verson taidetoiminnasta. Sopivin henkilö esitestaamaan lomakkeemme oli mielestämme Mervi Riikonen.

Opinnäytetyössä käytettiin kyselymenetelmä muotoa, joka on lähellä postikyselyä. Postikyselyssä tutkija itse lähettää kyselykaavakkeen vastaajatahoille, jotka vastavuoroisesti täyttävät lomakkeen ja postittavat sen takaisin tutkijalle (Hirsjärvi ym. 2009, 196). Omat kyselylomakkeemme kulkivat yhteistyökumppanimme Verson kautta päiväkoteihin marraskuun lopulla 2010. Kyselylomakkeita lähetettiin päiväkoteihin yhteensä 63 kappaletta, joista 43 tuli täytettynä takaisin. Pyysimme niitä työntekijöitä vastaamaan kyselylomakkeeseen, jotka ovat olleet mukana Verson lapsille järjestämässä toiminnassa. Kyselylomakkeiden mukana lähetettiin saatekirje (Liite 2) sekä postitusohjeet (Liite 3), joissa kerroimme muun muassa tutkimuksen aiheen ja lomakkeen palautusohjeet. Myös Hirsjärven ym. mukaan saatekirjeessä tulee esiintyä edellä mainittuja asioita. Tutkimuksen aiheen lisäksi lähetekirjeestä tulee käydä ilmi kyselyn tarkoitus, mikä merkitys sillä on vastaajalle ja miksi ylipäättään vastaajan tulisi täyttää lomake. (Hirsjärvi ym. 2009, 204.) Päiväkotien työyhteisöt saivat lomakkeiden lisäksi palautuskirjekuoret, joiden postimaksu oli maksettu etukäteen. Näin ollen päiväkodeille ei aiheutunut menoja tutkimukseen osallistumisesta, sillä Verso kattoi kaikki postituksesta koituvat kulut. Meidän tuli lisäksi anoa lupaa tutkimukseemme liittyvään kyselyyn vastaamiselle Varkauden alueen päiväkotien puolesta (Liite 1). Kyselyn vastausprosentti oli 68 %. Kaikki kyselyyn vastanneet toimivat työntekijöinä päiväkodeissa.

6.3 Aineiston analysointi

Strukturoitujen lomakkeiden vastaukset analysoidaan yleensä heti aineiston keruun jälkeen. Tällöin aineistoa on vielä helppo täydentää ja selventää, mikäli sille nähdään tarvetta. Vastausten analysointi aloitetaan tietojen tarkistuksesta. Saadusta aineistosta muodostetaan muuttujia ja niistä syntyvien luokkien mukaan aineisto koodataan. (Hirs-

järvi ym. 2009, 221–224.) Kun lomakkeen kysymyksissä on valmiit vastausvaihtoehdot, vastauksista tulee yhdenmukaisia, mikä nopeuttaa lomakkeiden käsittelyä. Avoimia ja puoliavoimia vastauksia analysoidessa aineisto pyritään järjestämään tiiviiseen ja selkeään muotoon. Jäsennyksen ansiosta selkeiden ja luotettavien johtopäätösten tekeminen aineistosta on mahdollista. Laadullinen käsittely pohjautuu johdonmukaiseen päättelyyn ja tulkintaan. Tässä prosessissa aineisto aluksi hajotetaan osiin, käsitteellistetään ja kootaan tämän jälkeen uudestaan uudella tavalla loogiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.) Laadullisesti vastauksia analysoidessa tulkinnan osuus suurenee, mistä saattaa helposti syntyä vääriä johtopäätöksiä (Holopainen & Pulkkinen 2008, 42).

Tarkistimme saamistamme lomakkeista oliko niihin vastattu oikein eli puuttuiko aineistosta tietoja. Tässä yhteydessä katsoimme kaikki lomakkeet asianmukaisiksi. Saamamme vastaukset olivat tarpeeksi kattavia. Emme olisi voineet pyytää täydennystä vastauksiin, koska lomakkeet olivat kerätty luottamuksellisesti. Luottamuksellisuus näkyi siinä, ettemme aineiston keruun jälkeen tiedä, mistä päiväkodeista ja keiltä vastaajilta mikäkin lomake on peräisin. Syötimme saadut strukturoidut vastaukset kvantitatiivisen tutkimusaineiston analysointiin tarkoitettuun SPSS-ohjelmaan. Muodostimme aineistosta frekvenssitaulukot, joiden pohjalta kirjasimme tulokset opinnäytetyöhön. Puoliavoimet vastaukset kirjasimme aluksi Excel-taulukkolaskentaohjelmaan minkä jälkeen siirsimme ne Wordiin. Avoimet vastaukset kirjoitimme sanatarkasti vastauslomakkeista tekstinkäsittelyohjelmaan. Tulostimme puoliavoimet sekä avoimet vastaukset ja jäsenimme ne laadullisen sisällön analyysin avulla värikoodaten. Keräsimme samantyylliset vastaukset aineistosta ja muodostimme niistä luokkia, jotka on avattu tuloksissa. Tutkimuksen tulokset esitetään opinnäytetyössä frekvenssi- ja prosenttijakaumin. Tulosten selventämiseksi käytetään lisäksi kuvioita ja taulukoita.

6.4 Tutkimuksen luotettavuus

Jokaista tehtyä tutkimusta tulee pyrkiä arvioimaan myös sen luotettavuuden kannalta. Tutkimusten luotettavuutta arvioitaessa voidaan käyttää erilaisia tutkimus- ja mittaustapoja. Kaksi ulottuvuutta tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa ovat reliabelius ja validius. Reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Reliaabelin tutkimuksen tulokset eivät ole sattumanvaraisia. Esimerkiksi kahden henkilön samasta aiheesta tehdyistä tutkimuksista nousseet tulokset tulisi olla yhdenmukaiset. Validius puolestaan tarkoittaa esimerkiksi kyselylomakkeiden kykyä saada juuri niitä tuloksia, joita niiltä odotetaan. Mikäli vastaajat ovat ymmärtäneet kysymyksen tutkijan ajatuksesta poiketen, on tuloksista mahdollisuus saada vääristyneitä vastauksia. Tuloksia, joita tutkija käsittelee oman alkuperäisen ajattelumallinsa mukaisesti, ei voida pitää tosina ja pätevinä. (Hirsjärvi ym. 231–232.)

Tutkimuksestamme nousi esiin samankaltaisia tuloksia kuin muissakin tutkimuksissa. Tutkimuksesta saadut tulokset eivät ole sattumanvaraisia tuloksia. Tästä voimme päätellä, että tutkimuksemme on luotettava. Muutaman kysymyksen kohdalla työntekijät eivät välttämättä olleet ymmärtäneet mitä olimme kysymyksellä hakeneet. Emme kuitenkaan tehneet tulkintoja työntekijöiden vastauksista. Kirjasimme ne ylös sellaisenaan, vaikka vastaukset olisivat poikenneet siitä mitä kysymyksellä haimme. Tutkimus kattaa validiuden määritelmän ja on täten pätevä. Kolmannen osapuolen mukaan tulo vastauksia kerättäessä olisi voinut syödä luotettavuutta tutkimukselta.

6.5 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimusaiheen valinta on jo itsessään eettinen ratkaisu. On tarkasteltava kenen ehdoilla tutkimus valitaan ja miksi tutkimukseen ryhdytään. (Hirsjärvi ym. 2009, 24.) Tutkimuksen tekee merkitykselliseksi muun muassa sen aiheen ajankohtaisuus. Omaa tutkimusaihettamme pohdimme pitkään yhteistyökumppanimme kanssa.

Oman tutkimuksen teossa ja sen tulosten käsittelyssä tulee ottaa huomioon ja kunnioittaa muiden tutkijoiden töitä ja antaa arvo heidän saavutuksilleen. On kiellettyä esittää toisen tekstiä omanaan. Otettaessa lainauksia suoraan tekstistä on kohtien oltava tarkkoja aina painovirheitä myöten. (Hirsjärvi ym. 2009, 24, 26.) Aina lainatessamme toisten kirjoittamaa aineistoa lisäsimme asianmukaiset lähdeviitteet, joista kävi ilmi alkuperäinen tekijä. Kun käytimme Internetistä otettua tietoa, pyrimme etsimään tunnettujen kirjailijoiden tuottamaa materiaalia. Vältimme tietopankkeja, joiden sisältöön useat eri henkilöt voisivat puuttua. Lastenkulttuurikeskus Versosta saimme puolestaan tietoa sen omilta sivuilta, joiden oikeellisuuden meille todisti Verson lastenkulttuurikoordinaattori Mervi Riikonen. Kun käytimme lomakkeista suoria lainauksia, pidimme huolen siitä, että kopioimme vastaukset sanatarkasti työhömmme.

Tutkimuksen kohderyhmää tulee kunnioittaa antamalla ihmisille mahdollisuus päättää haluavatko he osallistua tutkimukseen (Hirsjärvi ym. 2009, 25). Kun kyselylomake saapui päiväkodeille, mukana oli myös saatekirje. Kirjeessä toivoimme vastauksia niiltä työntekijöiltä, jotka olivat olleet mukana Verson järjestämässä toiminnassa. Korostimme jokaisen vastauksen tärkeyttä ja näin pyrimme saamaan mahdollisimman suuren vastausjoukon ilman muita kannustimia.

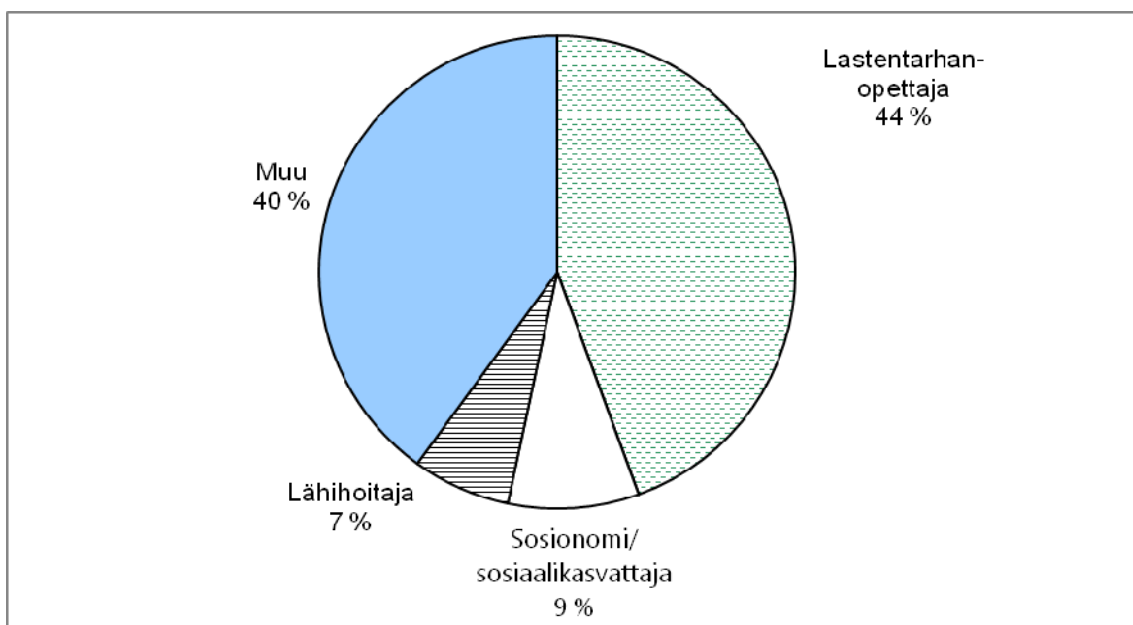
Tutkimuksen tekijöiden tulee tehdä työnsä huolellisesti. Rehellisyyttä ja tarkkuutta tulee myös noudattaa tutkimuksen teossa ja tulosten tallentamisessa sekä esittämisessä. Tutkimuksen tuloksia tulee tarkastella kriittisesti eikä niitä saa keksiä tai kaunistella. (Hirsjärvi ym. 2009, 24, 26.) Pidimme huolen siitä etteivät ulkopuoliset näe täytettyjä vastauslomakkeitamme. Tulosten kirjaamisen yhteydessä ja sen jälkeen tarkistimme vastaus-ten paikkansapitävyyden tietokannan ja lomakkeiden välillä. Tulokset pyrimme kirjaamaan tarkasti ja virheettömästi.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulosten alussa käsitellään vastaajien koulutustaustaa sekä heidän mielipiteitään taidekasvatuksen merkityksestä varhaiskasvatuksessa. Loput tulokset käsitellään tutkimusongelman alakysymyksittäin.

7.1 Vastaajien koulutustausta ja näkemys taidekasvatuksen merkityksestä varhaiskasvatuksessa

Kyselyyn vastasi päiväkodin työntekijöitä eri koulutustaustoin (Kuvio 1). Kysymykseen 1 vastanneista (N=43) suurin osa oli lastentarhanopettajia, sosionomeja tai sosiaalikasvattajia oli 9 %, lähihoitajia oli 7 %. Koulutustaustaan liittyvässä kysymyksessä yhtenä valintavaihtoehtona oli kohta ”Muu mikä?”. Kyseisen kohdan valitsi 40 % kaikista vastaajista. Heistä suurin osa oli koulutukseltaan lastenhoitajia tai päivähoitajia. Vastanneista kukaan ei ollut koulutukseltaan erityislastentarhanopettaja.

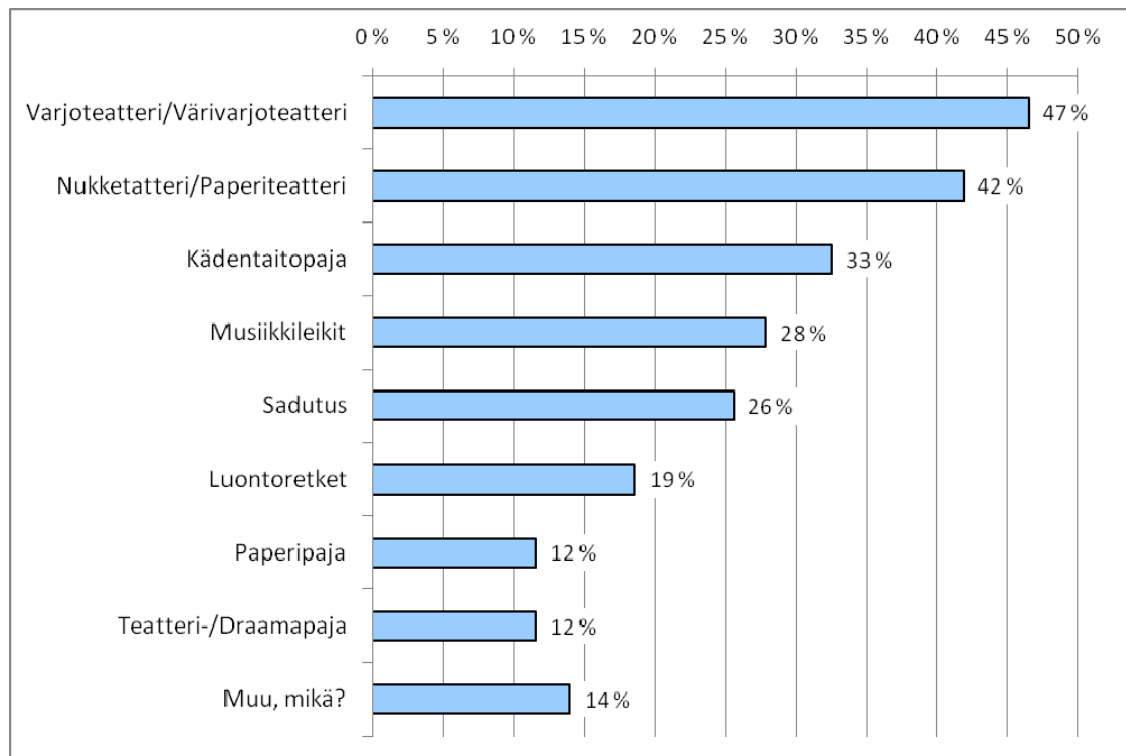
KUVIO 1. Kyselyyn vastanneiden koulutustausta (N=43)

Kysymyksessä 2a työntekijöiltä kysyttiin, kuinka tärkeänä osana he pitivät taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa ennen Verson järjestämää toimintaa. Vastanneista 44 % piti taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa erittäin tärkeänä, 54 % työntekijöistä piti sitä melko tärkeänä ja yksi vastaaja ei pitänyt taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa kovin tärkeänä.

Työntekijät vastasivat lisäksi kysymykseen 2b, kuinka tärkeänä osana he pitivät taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa Verson järjestämän toiminnan jälkeen. 51 % piti taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa erittäin tärkeänä, 47 % työntekijöistä piti sitä melko tärkeänä ja yksi työntekijä ei pitänyt taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa kovin tärkeänä.

7.2 Päiväkodissa järjestetty Verson taidetoiminta ja toiveita toiminnasta

Työntekijöiden kokemuksia ja toiveita kartoitettiin kysymyksillä 3, 11 ja 13. Työntekijöiltä kysyttiin kysymyksessä 3, mitä Verson järjestämää toimintaa päiväkodeissa on järjestetty (Kuvio 2). Työntekijät saivat valita yhdeksästä vaihtoehdosta yhden tai useamman. Eniten oli järjestetty varjoteatteria tai väri-varjoteatteria. Toiseksi eniten oli järjestetty nukketheateria tai paperiteatteria. Noin kolmasosa vastaajista kertoi, että päiväkodeissa järjestettiin kädentaitopajatoimintaa. Lisäksi päiväkodeissa järjestettiin musiikkileikkejä, sadutusta, luontoretkeä, paperipaja toimintaa ja teatteri- tai draamapaja toimintaa. Yhtenä vastausvaihtoehtona tässäkin kysymyksessä oli kohta ”Muu mikä?”, jonka valitsi 14 % vastaajista. Kohtaan oli kirjoitettu tarkemmin esimerkiksi minkä tyyppisiä kädentaitopajoja Verso oli päiväkodeilla toteuttanut.

KUVIO 2. Verson järjestämä toiminta päiväkodeilla (N=43)

Kysymyksessä 11 selvitettiin Verson järjestämän toiminnan jatkuvuutta päiväkodeissa. Kysymykseen vastasi 42 työntekijää, ja heistä 31 % vastasi, että toiminta ei ollut jatkunut päiväkodilla ja 69 % kertoi toiminnan jatkuneen. Vastaajat saivat mahdollisuuden kertoa miten Verson toiminta oli jatkunut. Osa vastaajista kertoi, että vastaavaa toimintaa oli järjestetty päiväkodeilla myös ennen Verson toimintaa, ja näin ollen se on myös jatkunut ohjatun toiminnan jälkeen. 18 työntekijöistä kertoi Verson tuomien menetelmien (muun muassa väriarjoteatterin ja luonnonmateriaalien käytön) jatkuneen järjestetyn toiminnan jälkeen. Seitsemän kertoi käyttäneensä Verson kanssa tehtyjä tuotoksia myöhemmin ja viisi työntekijää on jatkanut jollain tasolla Verson kanssa aloitettua toimintaa.

Olen pitänyt lapsille väriarjoteatteria sellaisenaan, yhdistettynä lauluhetkiin ja olen jalostanut sitä esimerkiksi tekemällä silhouetteja joihinkin sa-tuihin/lauluihin. -- Isompien kanssa olemme myös lasten kanssa piirtäneet itse hahmoja.

Kysymyksessä 13 selvitettiin, millaista Verson järjestämää toimintaa työntekijät toivoivat lisää. 30 työntekijästä 11 toivoi Versolta lisää nukketatteriin liittyvää toimintaa; seitsemän toivoi teatteriin, draamaan tai näytelmään liittyvää toimintaa; kuusi toivoi

lisää kädentaitopajoja; neljä halusi lisää värivarjoteatteria ja kolme toivoi lisää luontoon liittyvää toimintaa. Tulokset esitetään Taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Työntekijöiden toivomaa toimintaa (n=30)

Toivottu toiminta	n
nukketeatteri	11
teatteri, draama tai näytelmä	7
kädentaitopaja	6
värivarjoteatteri	4
luontoon liittyvää toimintaa	3
kaikenlaista	7

Seitsemän vastaajaa ei ollut määritellyt erikseen, millaista toimintaa haluaisivat. Vastauksista nousi esiin myös pyyntöjä, joissa Verso toisi päiväkodille valmiita esityksiä.

Kaikki toiminta on tervetullutta, aina uusi ihminen tuo ryhmälle erilaisia, uusia asioita ja välillä on tervetullutta päästä itse havainnoimaan omaa ryhmää sivustaseuraajana.

Vierailevat nukketeatterit ym. esitykset ”vieraiden” toteuttamina ovat aina vaihtelua!

7.3 Vastaajien kokemuksia omasta ja toiminnan vetäjän roolista

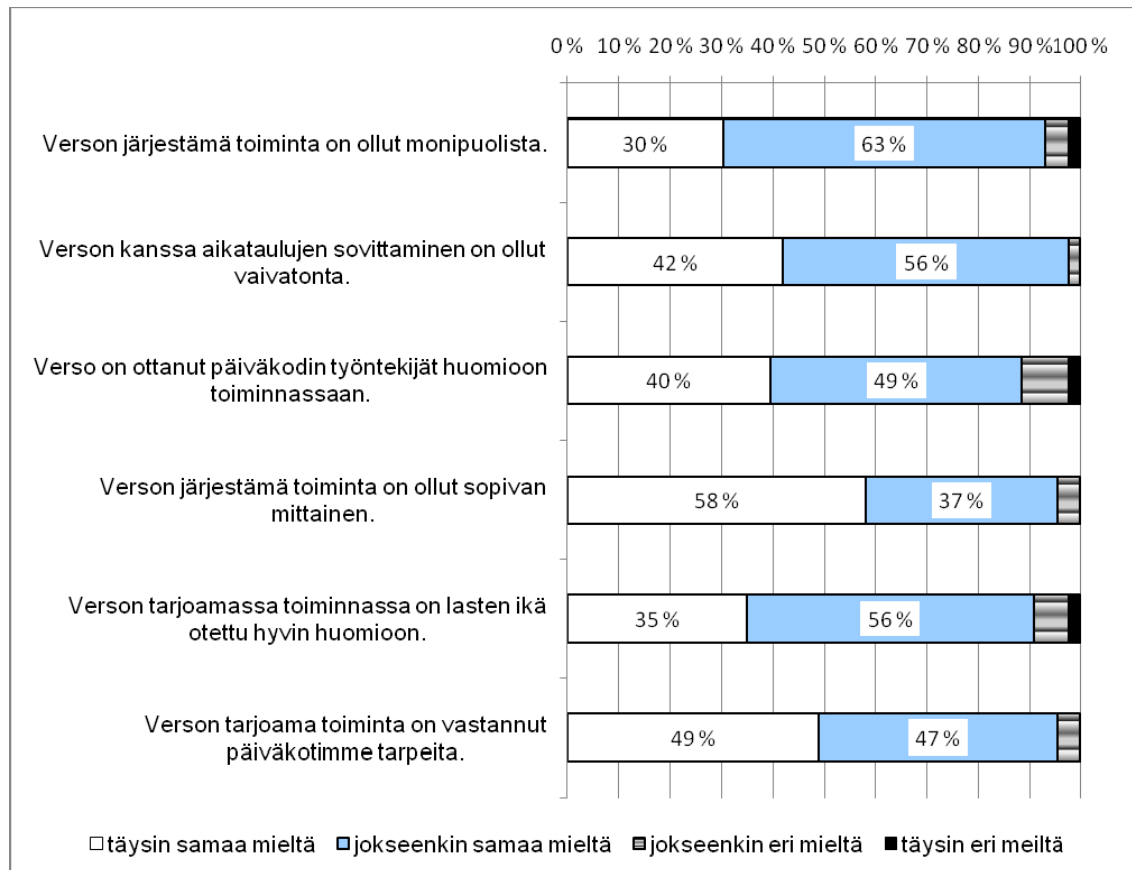
Työntekijöiden kokemuksia omasta ja toiminnan vetäjän roolista kartoitettiin kysymyksillä 4 ja 9. Avoimella kysymyksellä 4 tiedusteltiin miten työntekijät kokivat oman roolinsa. Vastaajista (n=30) puolet piti omana roolinaan ohjaajan tai apuohjaajan roolia, 8 työntekijää määritteli omaksi roolikseen osallistujan roolin, 5 oppijan roolin ja 5 katsojan tai seuraajan roolin. Moni vastaaja oli maininnut useamman kuin yhden roolin:

Osin osallistuvana, arkojen rohkaisijana, tuttuna, turvallisena ”opena” ennen kuin lapset tutustuvat Verson vetäjään, havainnoijana silloin, jos välttämättä en osallistu toimintaan.

Kysymyksessä 9 selvitettiin miten työntekijät kokivat sen, että toiminnan pitäjä oli ulkopuolinen. Vastaajista 35 % piti erittäin hyvänä sitä, että toiminnan pitäjä oli ulkopuolinen ja 63 % piti ulkopuolista vetäjää hyvänä asiana. Yksi työntekijä piti ulkopuolista vetäjää sekä hyvänä että huonona asiana.

7.4 Päiväkodin työntekijöiden kokemuksia Verson toiminnasta

Työntekijöiltä tiedusteltiin millaisia järjestelyjä Verson toiminnasta koitui heille kysymyksissä 5, 6, 7, 8a ja 8b. Lomakkeen kysymyksessä 5 esitettiin kuusi väittämää Verson toiminnasta (Kuvio 3). Väitettäessä Verson toiminnan olevan monipuolista 93 % vastanneista oli valinnut kohdan täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Vain yksi vastaaja oli jokseenkin erimieltä siitä, että aikataulujen sovittaminen Verson kanssa on ollut vaivatonta. Työntekijöistä 89 % oli täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että Verso on ottanut heidät huomioon toiminnassaan. Vastaajista 95 % oli täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että Verson järjestämä toiminta on ollut sopivan mittainen. Työntekijöistä 91 % oli täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että Verso oli ottanut toiminnassaan lasten iän hyvin huomioon. Lähes kaikki (96 %) vastaajat olivat täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että Verson tarjoama toiminta vastasi päiväkotien tarpeita. Kaikkiin väittämiin vaihtoehdon ”jokseenkin eri mieltä” tai ”täysin erimieltä” valitsi yhdestä neljään vastaajaa.

KUVIO 3. Kokemuksia päiväkodilla toteutetusta toiminnasta (N=43)

Verson järjestämästä taidetoiminnasta aiheutuvien käytännön järjestelyjen määrää tiedusteltiin päiväkodin työntekijöiltä kysymyksessä 6. Yli puolet (54 %) työntekijöistä kertoi toiminnasta aiheutuneen jonkin verran käytännön järjestelyjä ja 37 % oli sitä mieltä, että toiminnasta koitui vähän käytännön järjestelyjä. 7 % mielestä käytännön järjestelyjä ei koitunut ollenkaan. Yksi työntekijä valitsi useamman vaihtoehdon, joiden mukaan käytännön järjestelyjä koitui ”jonkin verran” sekä ”vähän”. Kukaan ei valinnut kohtaa, jossa väitettiin toiminnasta koituneen paljon käytännön järjestelyjä.

Avoimessa kysymyksessä 7 työntekijöiltä (n=38) kysyttiin, millaisia käytännön järjestelyjä toiminnan mahdollistaminen vaati (Taulukko 2). Eniten käytännön järjestelyjä vaati työntekijöiden mielestä tilojen järjestäminen. Materiaalien keräämisestä ja niiden esivalmisteluista koitui 17 vastaajan mielestä käytännön järjestelyjä ja 13 työntekijää vastasi järjestelyjä koituneen aikataulujen sopimisesta.

TAULUKKO 2. Toiminnan mahdollistamisesta koituvat käytännön järjestelyt (n=38)

Käytännön järjestelyt	n
Tilojen järjestelyjä	28
Materiaalien keräämistä ja esivalmistelut	17
Aikataulujen sopiminen	13

Työntekijät kertoivat käytännön järjestelyistä esimerkkejä:

Sanomalehden ja munakennojen leikkaamista ja repimistä etukäteen.

Järjestimme tilat, pyysimme vanhemmilta villasukkia -- Teimme etukäteisvalmisteluita; sadutimme lasten kassa ennen varjoteatteria.

Jotta homma sujuisi, päiväkodin olisi hyvä tietää ohjelman runko etukäteen. Tietäisi myös oman roolinsa (työnjako). Kohderyhmä ei voi välttämättä olla koko ryhmä 2-6v. Vaan henk. kunta osaisi valita sopivan porukan (l.määrä, ikä, keh. taso, kiinnostus jne.) Materiaaleista myös ennakosuunn.

Päiväkodin työntekijöiltä tiedusteltiin koituiko järjestelyistä haittaa päiväkodin muun toiminnan kannalta kysymyksessä 8a. 98 % mielestä järjestelyistä ei ollut haittaa. Työntekijä, joka vastasi järjestelyistä olleen haittaa, ei kertonut tarkemmin mitä haittaa toiminnan järjestelyistä oli koitunut.

Kysymyksessä 8b tiedusteltiin oliko järjestelyistä hyötyä päiväkodin muun toiminnan kannalta. Kaikista työntekijöistä (n=38) 58 % koki järjestelyistä olleen hyötyä päiväkodin muun toiminnan kannalta. Työntekijät saivat kertoa käytännön esimerkkejä järjestelyistä koituneista hyödyistä. Kuusi vastaajaa kertoi hyötyjen koskevan toiminnassa tehtyjen tuotosten hyödyntämistä päiväkodin muussa toiminnassa. Viisi vastaajaa kertoi saaneensa uusia ideoita ja neljän mielestä toiminnan järjestelyt toivat monipuolisuutta. Kolme koki saaneensa vaihtelua päiväkodin normaaliin arkeen.

Kevätretki – vaihtelua päiväkodin norm. arkeen. Tietoa/taitoa paperinvalmistuksesta, paperit pystyi ottamaan halutessa esimerkiksi äitienpäiväkortti -materiaaleiksi.

Neljä vastaajaa ei kertonut tarkemmin mitä käytännön hyötyjä järjestelyt aiheuttivat. 42 % työntekijöistä oli sitä mieltä, että järjestelyistä ei ollut hyötyä. Viisi työntekijää jätti vastaamatta kysymykseen.

7.5 Päiväkotien työntekijöiden toiveita Verson järjestämästä ohjauksesta/koulutuksesta

Kysymyksissä 10 ja 12 tiedusteltiin ohjauksen/koulutuksen tarvetta päiväkodeissa. Työntekijät kertoivat olisivatko he toivoneet päiväkodin työntekijöille ohjausta/koulutusta ennen Verson lapsille tarjoaman toiminnan alkua. Työntekijöistä 84 % eivät toivoneet ohjausta/koulutusta ennen Verson järjestämän toiminnan alkua. Yksi kyseisellä tavalla vastanneista mainitsi, että keskustelulle työntekijöiden roolista olisi ollut paikkansa toiminnan aikana. Osa niistä, jotka eivät toivoneet ohjausta/koulutusta, kuitenkin tarkensi omin sanoin, miksi he eivät nähneet ohjaukselle/koulutukselle tarvetta:

Itse toiminta oli tavallaan ohjausta uuden taidemuodon käytöstä.

Ohjaus oli riittävää.

Työntekijöistä 14 % toivoi ohjausta/koulutusta ennen Verson lapsille järjestämää toimintaa. Neljä työntekijää toivoi lisää tietoa tulevan toiminnan kulusta.

Alkuun jäi hämäräksi mitä ja miten piti tehdä.

Käytännönläheisempää alkuinfoa!!

Kaksi ohjausta/koulutusta toivoneista lisäsi, että:

En tiedä olisiko juuri nyt odottanut ohjausta.

Meillä olikin väriarjoteatteri koulutusta > inspiroiva kokemus.

Yksi työntekijä vastasi kummatkin vaihtoehdot. Hänen mukaansa ohjausta/koulutusta olisi kaivattu, jos toiminta olisi ollut jotain muuta.

Kysymyksessä 12 tiedusteltiin nähdäänkö päiväkodeissa tarvetta Verson järjestämälle taidekasvatukselliselle toiminnalle. Vastaajista 21 % ei nähnyt tarvetta Verson järjestämälle taidekasvatukselliselle koulutukselle, ja 79 % työntekijöistä näki tarpeen jonkin asteiselle koulutukselle. 12 työntekijää toivoi uusia ideoita Versolta työhönsä. Seitsemän toivoi monipuolista ja eri aihepiireistä olevaa koulutusta. Viisi halusi koulutusta erilaisista teatterimuodoista (nukketeatteri, teatteri ja draama). Neljä toivoi tietoa taidekasvatuksesta ja kolme halusi kädentaitoihin liittyvää koulutusta. Kolme toivoi koulutusta musiikkikasvatuksesta.

Vastaajista monet toivat esiin useamman kuin yhden koulutusaiheen ja kuusi työntekijää ei eritellyt millaista koulutusta kaipaisi lisää.

Kaikki ideat niin kädentaitoihin kuin musiikkiin ja teatteriin ovat tervetulleita.

Monipuolista, helposti ja vähällä ajalla toteutuvaa toiminnanohjausta, uusia ideoita on aina kiva saada ja onhan se muutenkin vaihtelevaa.

8 PÄÄTELMIÄ TUTKIMUSTULOKSISTA

Tutkimuksessa selvitettiin, miten Lastenkulttuurikeskus Verson kanssa yhteistyötä tekevien päiväkotien työntekijät ovat kokeneet vuosina 2009–2010 päiväkodeissa toteutetun Verson taidetoiminnan. Saamiemme tulosten perusteella voidaan päätellä, että Verson ja päiväkotien välinen yhteistyö on ollut pääosin toimivaa. Seuraavissa kappaleissa kerrotaan tarkemmin tuloksista tehdyistä päätelmistä. Käsittelemme johtopäätöksiä tutkimuksen alakysymysten mukaan.

Verso on tehnyt paljon yhteistyötä päiväkotien kanssa ja toiminta päiväkodeilla on ollut taidepainotteista. Tällä ei kuitenkaan ole ollut kovin suurta merkitystä siihen miten päiväkodin työntekijät ovat kokeneet taidekasvatuksen merkityksen varhaiskasvatuksessa. Vastajaat pitivät kuitenkin taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa hieman tärkeämpänä Verson järjestämän toiminnan jälkeen.

Tulosten mukaan päiväkodeilla on järjestetty Verson toimesta nukketeatteria ja sitä myös toivotaan jatkossa lisää. Tämä voi selittyä sillä, että yksi Verson pääpainopisteistä on nukketeatteri. Verso pyrkiikin viemään nukketeatteria voimakkaasti varhaiskasvatukseen.

Verson toiminnasta nousseiden ideoiden vaikutuksesta päiväkodin työntekijöiden innostus taidetoiminnan jatkamiselle päiväkodeissa kasvoi. Myös TaikaVoima kulttuuri- ja varhaiskasvatuspalveluiden taidekasvatushankkeesta saatiin vastaavia tuloksia. TaikaVoimalla kerättiin tietoa pitkäkestoisten tanssi- ja taideryhmien merkityksestä lasten varhaisessa ja erityisessä tukemisessa varhaiskasvatuksessa. Hankkeessa kävi ilmi, että vastuuhenkilöistä jokainen oli innolla jatkamassa taide- ja tanssikasvatustoimintaa omissa päiväkotiryhmissään (Kurvinen ym. 2009, 35).

Työntekijät näkivät oman roolinsa monella eri tapaa. Roolitus ei ollut aina yksiselitteinen vaan työntekijöiden vastauksissa oli havaittavissa ristiriitaisia ajatuksia tilanteesta riippuen. Vastaavia tuloksia esiintyi myös Nikulan ja Rantasen opinnäytetyössä, jossa selvitettiin musiikkileikkikouluprojektin vaikutuksia päiväkodissa kasvattajien kokemusten kautta. Heidän työssään osa työntekijöistä koki roolinsa valvovana ja passiivise-

na toiminnan suhteen. Osa taas toimi aktiivisesti lasten kanssa laulaen ja leikkien (Nikula & Rantanen 2009, 33). Päiväkodin työntekijöiden roolijako Verson järjestämän toiminnan yhteydessä olisi selkeytynyt, jos toimintaa olisi käyty enemmän läpi yhdessä heidän kanssaan. TaikaVoiman raportista ilmeni, että päiväkodin työntekijöillä oli myös epätietoisuutta heidän roolistaan lasten ohjaamisessa (Kurvinen ym. 2009, 27).

Verson tavoite ulkopuolisen vetäjän roolista on onnistunut. Riikosen kertoman mukaan Verson työntekijät pyrkivät tulemaan päiväkotiin tasa-arvoisessa asemassa muihin työntekijöihin nähden. Lähtökohtana yhteistyölle on, etteivät ammattilaiset mene päiväkotiin mestaroimaan vaan tuomaan sinne uusia menetelmiä. (Mervi Riikonen 2011, henkilökohtainen tiedoksianto 3.2.2011.)

Verson kanssa tehtävä yhteistyö koettiin päiväkodeissa pääsääntöisesti onnistuneena. Eniten kiitosta saivat sopivan mittaiset toimintatuokiot sekä päiväkotien tarpeiden hyvä huomioiminen. Jatkossa Verson olisi hyvä vastausten perusteella kiinnittää huomiota päiväkodin työntekijöiden rooleihin ja lasten ikätason mukaiseen toimintaan. Myös Nikulan ja Rantasen tutkimuksen vastauksissa korostettiin lasten ikäluokan huomioimista (Nikula & Rantanen 2009, 33).

Verson tulisi jatkossakin kiinnittää huomiota päiväkodeille jäävien järjestelyjen määrään. Päiväkodeille jää vastausten perusteella suhteellisen paljon järjestelyjä Verson toiminnan mahdollistamiseksi. Mainituista järjestelyistä ei kuitenkaan ollut haittaa. Nikulan ja Rantasen opinnäytetyössä aikataulu- ja tilajärjestelyt nousivat esiin puolestaan kehitys- ja parannusehdotusten muodossa (Nikula & Rantanen 2009, 33).

Verson tarjoama ohjaus päiväkotien työntekijöille on ollut pääosin riittävää, sillä suurin osa heistä ei toivonut lisää ohjausta Verson toimintaan liittyen. Versolta on toivottu myös taidekasvatuksellista koulutusta. Verson kannattaakin harkita päiväkotien työntekijöille tarjottavan taideaineisiin liittyvän koulutuksen järjestämistä.

9 MITÄ TÄSTÄ KAIKESTA JÄI KÄTEEN

Opinnäytetyön työstäminen käynnistyi vähitellen. Suunnittelimme etukäteen aikataulun, jonka mukaan prosessi etenisi. Oli hyvä, että olimme tehneet joustavan aikataulun, koska emme pystyneet suunniteltuja aikoja orjallisesti noudattamaan.

Käyttämämme tutkimusmenetelmä oli toimiva ja työskentelymme kannalta ainut mahdollinen. Saimme tutkimusongelmiimme vastauksia kyselylomakkeiden avulla, ja ne vastasivat näin ollen tarkoitustaan. Lomakkeissa oli muutamia kysymyksiä, jotka olivat muotoilultaan hieman epätarkkoja ja näin ollen vastaukset eivät olleet täysin sitä mitä olimme odottaneet. Kysymys päiväkodin työntekijöiden roolista olisi kaivannut muok-kausta, jotta vastaajat olisivat kertoneet enemmän kokemuksistaan oman roolin kuvauksensa sijaan. Tarkentavaksi kysymykseksi olisimme voineet lisätä esimerkiksi sen, millaisen roolin päiväkodin työntekijät olivat omanneet Verson toiminnassa.

Versolla olisi ollut mahdollisuus hyödyntää osaa saamistamme tuloksista tehokkaammin, jos olisimme kysyneet taidetoimintakohtaisesti kokemuksia Verson toiminnasta. Tällöin Verso olisi saanut tarkempaa tietoa siitä, kuinka kehittää esimerkiksi juuri nuk-keteatteri toimintaa. Tarkemmilla kysymyksillä olisi voitu selvittää mihin kussakin taidetoiminnassa olisi pitänyt kiinnittää tarkemmin huomiota (esimerkiksi lasten ikätaso tai aikataulut).

Yllätyimme hieman muutamista tutkimuksesta saamistamme tuloksista. Odotimme, että Verson toiminta olisi vaikuttanut työntekijöiden näkemykseen taidekasvatuksen merkityksestä vahvemmin. Tulokset olivat myös positiivisempia kuin olimme osanneet odottaa.

Opinnäytetyön kirjaamisen yhteydessä mietimme, että kyselylomakkeen tekemisen ajankohtaa olisi voinut siirtää ja vastauksia pyytää vasta myöhemmin. Tällöin teorian kirjoittamiseen olisi jäänyt ennen lomakkeen tekoa enemmän aikaa. Emme kuitenkaan lähteneet ”tyhjältä pöydältä” käsin työstämään opinnäytetyötämme. Meillä oli teorialähteistöä sekä tietoa Verson toiminnasta niin keskustelujen kuin materiaalin puolelta, joita emme olleet vielä kirjoittaneet työhön. Teoreettinen viitekehys ja tulosten käsittely

osuus olisi saatu vastaamaan vielä paremmin toisiaan vähemmällä työmäärällä, mikäli teoria olisi ollut pääpiirteittäin valmiina ennen lomaketta.

Hoidimme lomakkeiden postituksen ja keruun yhteistyössä Verson kanssa. Halusimme säilyttää vastaajien tiedot mahdollisimman salaisina ja pyysimmekin päiväkodin työntekijöitä lähettämään täytetyt lomakkeet suoraan meille. Näin ulkopuoliset eivät nähneet vastauksia ja luottamuksellisuus säilyi. Pohdimme jälkikäteen, olisiko ollut parempi lähettää lomakkeet itse päiväkodeihin ja pyytää työntekijöitä kirjaamaan vastauskuoriin päiväkotinsa yhteystiedot. Olisimme voineet tällöin tarvittaessa muistuttaa niitä, jotka eivät vastanneet kyselylomakkeeseen ollenkaan. Vastausten karhuaminen olisi tullut kysymykseen, mikäli vastauksia olisi tullut runsaasti nykyistä vähemmän. Meillä ei olisi ollut myöskään mahdollisuutta hankkia tarkentavia lisätietoja, jos olisimme niitä tarvinneet, sillä emme tieneet lomakkeen täyttäjien henkilötietoja.

Pyrimme siihen, että emme saisi tietoon missään tutkimuksen tekovaiheessa päiväkotia, joihin kyselylomakkeet lähetettiin. Olimme molemmat suorittaneet opintoihimme liittyvän harjoittelun Verson toimialueen päiväkodeissa ja meillä olisi ollut täten mahdollisuus tunnistaa joitain vastaajia lomakkeiden joukosta. Sovimme tästä syystä, että Verso ottaisi yhteyttä päiväkodeihin etukäteen ja kertoisi tutkimuksestamme. Saimme jälkikäteen kuulla, että osaan päiväkodeista ennakkotietoa tutkimuksestamme oli mennyt ja osaan ei. Tämä saattoi vaikuttaa vastausprosenttiin. Tiedon kulun päiväkodeihin olisimme voineet varmistaa laittamalla Riikoselle ennen lomakkeiden lähettämistä sähköpostitse tutkimuksemme esittelykirjeen ja tutkimusluvan.

Haasteita tutkimuksen teolle asetti aiheeltaan samankaltaisten tutkimusten etsiminen. Emme löytäneet kovin hyvin tutkimuksia aiheeseemme liittyen. Taidekasvatukseen liittyen hankkeita oli kyllä tehty enemmän, mutta tuloksia hankkeista emme löytäneet lukuun ottamatta yhtä hanketta. Mietimme syitä lähteiden vähyydelle: eikö tutkimuksia aiheeseen liittyen ollut, vai emmekö vain osanneet etsiä niitä oikeilla hakusanoilla neuvoista huolimatta. Saimme silti kokonaisuuden toimivaksi ja koottua tutkimuksen tiiviiksi opinnäytetyöksi.

Halusimme käyttää valokuvia Verson toiminnasta havainnollistaaksemme millaista Verson toiminta on. Kaikki työssä esitetyt valokuvat on otettu Pieksämäellä järjestetyltä

Verso-viikolta, sillä ne kuvasivat parhaiten Verson järjestämää toimintaa. Keskustelimme Mervi Riikosen kanssa tietosuoja- sekä vaitiolovelvollisuus kysymyksistä. Pyy-simme häneltä lupaa käyttää Verson nettisivuilla olevia valokuvia työssämme. Kuvissa esiintyviltä henkilöiltä tai heidän huoltajiltaan oli kysytty myös luvat niiden julkistami-seen Verson nettisivuilla. Halusimme tehdä runon opinnäytetyön alkuun kuvastamaan ajatuksiamme taideaineista yleensä ja lasten luomasta taiteesta. Runo käsittelee opin-näytetyömme punaista lankaa – taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa ja johdattelee näin lukijan aiheen pariin.

Teimme posterin julkistamisseminaaria silmälläpitäen, jossa esittelimme työmme tär-keimmät kohdat. Idean posteriiimme saimme Lastenkulttuurikeskus Verson netti sivuil-ta. Pidimme työstämme julkistamisseminaarin keväällä 2011, joka oli avoin kaikille. Seminaarissa pidimme huolta, etteivät kuulijat pystyneet tunnistamaan tutkimukseen osallistuneita henkilöitä. Emme vääristelleet tai yrittäneet kaunistella tuloksia. Pyrimme vastaamaan kysymyksiin totuudenmukaisesti ja parhaamme mukaan.

Yhteistyö Verson kanssa toimi hyvin. Pääyhteyshenkilönä meidän ja Verson välillä toimi lastenkulttuurikoordinaattori Mervi Riikonen. Saimme häneen vaivattomasti yh-teyden aina kun näimme siihen tarvetta. Tapaamisia järjestettiin tarpeen mukaan ja koimme saavamme häneltä tukea ja kannustusta pitkin opinnäytetyö prosessia.

Saimme tutkimuksen teon myötä lisää ammatillista osaamista. Tutustuimme tutkimuk-sen tekoon prosessina. Tiedämme nyt yksityiskohtaisemmin kuinka määrällinen tutki-mus tehdään ja millaisia vaiheita siihen liittyy. Osaamisemme laajentui myös tietotek-niikan saralla, kun käytimme saatua aineistoa käsiteltäessä hyödyksemme tekstinkäsitte-lyohjelman lisäksi Excell- ja SPSS-ohjelmia. Harjaannuimme kyselylomakkeen teossa ja tiedostamme, että kunnan lomakkeen tekoon menee paljon aikaa. Opinnäytetyötä tehdessä toimivan parityöskentelyn merkitys korostuu. Tämän saimme kokea myös oman työmme edetessä. Opimme kuuntelemaan ja keskustelemaan opinnäytetyöhön liittyvistä mieltä painavista ja hetkittäin pinnalle nousseista aiheista. Oma työskente-lymme olikin juuri tästä syystä sujuvaa ja yhteistyö välillämme toimi ilman suurempia ongelmia. Opimme tiedostamaan toistemme vahvuudet, minkä jälkeen pystyimme käyt-tämään kummankin osaamista parhaalla mahdollisella tavalla hyödyksi opinnäyte-työmme edetessä. Parityöskentelyn lisäksi saimme kokemusta siitä, kuinka tehdä yhteis-

työtä eri tahojen kanssa. Taideaineiden merkitys varhaiskasvatuksessa avautui meille tutustuessamme opinnäytetyön lähdeaineistoon ja Lastenkulttuurikeskus Verson toimintaan. Tunne siitä, että taidekasvatuksella todella on paikkansa varhaiskasvatuksessa ja näin ollen lapsen elämässä kasvoi työn edetessä. Saimme tutkimuksen avulla tietoa siitä millaista taidekasvatuksellista toimintaa päiväkodeissa toivotaan sekä siitä, mikä on toiminut ja mikä ei. Voimme hyödyntää saamaamme tietoa ja esimerkiksi hyväksi havaittuja uusia menetelmiä tulevissa ammateissamme.

Kun opinnäytetyö julkaistaan Internetissä ja koulullamme, tieto Lastenkulttuurikeskus Versosta ja sen toiminnasta lisääntyy. Versolla on tilaisuus kehittää omaa toimintaansa tutkimuksen tulosten pohjalta. Kiinnostuneet voivat työmme herättämien ajatusten pohjalta hankkia lisätietoa mikäli haluavat. Työstämme nousee myös aiheita jatkotutkimuksille. Mahdollisuutena on tutkia muun muassa kuinka Verson taidetoiminta on vaikuttanut siihen osallistuneisiin lapsiin. Toisena tutkimusmahdollisuutena on selvittää, kuinka Verson toimintaa voidaan kehittää. Myös Verson toiminnan vertailu, jonkin toisen lastenkulttuurikeskuksen toimintaan on mahdollista.

LÄHTEET

- Ainasoja, Tuula 2005. Hämeenlinnassa innostuttiin taidekasvatuksesta ja lastenkulttuurista. *Lastentarha* 3/2005. 43.
- Anttila, Anna & Rensujeff, Kaija 2009. Taiteen taskurahat: lasten kulttuurin käsite, linjaukset ja edistäminen. Tutkimusyksikön julkaisuja N:o 35. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Anttila, Eeva 2009. Tanssii tätien kanssa – luova liikunta ja tanssi varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki (toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä*. Opas 3. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 16–21.
- Barić, Maria 2009. Nukketeatteri taidekasvatuksen ja leikin välineenä. Teoksessa Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki (toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä*. Opas 3. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 36–39.
- Friman, Terhi 2005a. Taide jalkautuu raikkaasti Hämeenlinnan päiväkoteihin. *Lastentarha* 1/2005, 6–8.
- Friman, Terhi 2005b. Pirkanmaan kulttuurivuosi toi uutta alueen päiväkoteihin. *Lastentarha* 2/2005, 10–12.
- Granö, Päivi; Korkeakoski, Esko & Laukka, Maria 2006. Taikalamppujen valossa. Lastenkulttuurikeskusten arviointi. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 25. Viitattu 21.4.2011.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/tr25.pdf?lang=>.
- Hiltunen, Anja 2006. Lapsen kokonaisvaltaisia taidekokemuksia pitää tukea. *Lastentarha* 2/2006. 35–37.
- Hirsjärvi, Sinikka; Remes Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Holopainen, Martti & Pulkkinen, Pekka 2008. *Tilastolliset menetelmät*. 5. uudistettu painos. Porvoo; Helsinki: WSOY.
- Järvenpää, Veera 2010. Piäsydänkätisten kasvattaja. Lastenkulttuurikoordinaattori Meri Riikonen haluaa saada kulttuurin osaksi yhteiskunnan rakenteita. *Pieksämäen lehti* 85 (139), 6.

- Jäälinoja, Päivi 2000. Draaman lähteillä. Teoksessa Aili Helenius, Päivi Jäälinoja & Helena Sormunen (toim.) Sesam!: avaimia esiopetuksen draamapedagogiikkaan. Jyväskylä: Atena, 19–40.
- Kahri, Mari 2003. Leikin merkityksestä. Teoksessa Mari Kahri (toim.) Lapsen arki on leikkiä. 2, 3–6-vuotiaat leikin maailmassa. Helsinki: Pienperheyhdistys, 40–41.
- Kalliala, Marjatta & Tahkokallio, Leena 2001. Yhteinen leikki. Teoksessa Seija Karpinen, Arja Puurula & Inkeri Ruokonen (toim.) Taiteen ja leikin lumous: 4–8-vuotiaiden lasten taito- ja taidekasvatus. Helsinki: Finn Lectura, 33–59.
- Karlsson, Liisa 2000. Lapsille puheenvuoro: ammattikäytännön perinteet murroksessa. Helsingin yliopisto. Kasvatuspsykologian tutkimusyksikkö. Väitöskirja. Helsinki: Edita.
- Karlsson, Liisa 2003. Sadutus: avain osallistavaan toimintakulttuuriin. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Karlsson, Liisa 2006. Lapsen kertovat - hanke. Kerrottu - kirjoitetun ja puhutun kohta-
uspaikka - Näkökulmia lastenkulttuuriin. Viitattu 18.1.2011.
<http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/lapset/Julkaisut/ARTIKKELIT/LapsetkulttuuriLiisa.htm>.
- Karppinen, Seija 2009. Kädentaidot ja käsityökasvatus. Teoksessa Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Opas 3. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, 56–65.
- Kurvinen, Auli; Laamanen, Johanna; Bergman, Pia; Jokela, Riitta & Luostarinen Liisa 2009. Vantaa. TaikaVoima. Kulttuuri- ja varhaiskasvatuspalveluiden taidekasvatushanke 2006–2008. Vantaa kulttuuripalvelut. Tuloste tekijän hallussa.
- Laki lasten päivähoitosta 1973/36, 19.1.1973. Finlex – Valtion säädöstietopankki. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 14.1.2011.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>.
- Lastenkulttuurikeskusten valtakunnallinen verkosto Taikalamppu 2011. Taikalamppu-
verkosto. Viitattu 21.3.2011.
<http://www.taikalamppu.fi/index.php/taikalamppu-verkosto>.

- Mikkola, Petteri & Nivalainen, Kirsi 2010. Lapselle hyvä päivä tänään: näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. 3. painos. Vantaa: Pedatieto.
- Nikula, Mikko & Rantanen, Tiia 2009. "Millon alkaa muskari?" Arviointitutkimus Itä-Helsingin musiikkisilta -hankkeesta päiväkotia Laakavuorella. Metropolia ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5226/Millonal.pdf?sequence=1>. Tuloste tekijän hallussa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle kulttuurin tulevaisuudesta. VNS 4/2010 vp. Tuloste tekijän hallussa.
- Opetusministeriö 2003. Lastenkulttuuripoliittinen ohjelma – Barnkulturpolitiskt program. Opetusministeriön julkaisuja 2003:29. Viitattu 7.3.2010.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2003/liitteet/opm_114_opm29.pdf?lang=fi. Tuloste tekijän hallussa.
- Oranen, Mikko 2010. Lastensuojelun käsikirja. Lasten osallisuus. Viitattu 22.4.2011.
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/hallinto/lapsenosallisuus/>.
- Pentikäinen, Leena 2006. Kuvataidekasvatuksen poluilla. Teoksessa Tuula Tarkkonen & Pirkko Sassi (toim.) Lapsi ja taide: puheenvuoroja taidekasvatuksesta. Helsinki: Cultura, 27–35.
- Piironen, Liisa 2006. Leikistä vauhtia taidekasvatukseen. Teoksessa Tuula Tarkkonen, Pirkko Sassi (toim.) Lapsi ja taide: puheenvuoroja taidekasvatuksesta. Helsinki: Cultura, 20–26.
- Riikonen, Mervi 2011a. Lastenkulttuurikoordinaattori. Lastenkulttuurikeskus Verso. Pieksämäki. Henkilökohtainen tiedonanto 3.2.
- Riikonen, Mervi 2011b. Lastenkulttuurikoordinaattori. Lastenkulttuurikeskus Verso. Pieksämäki. Sähköposti 18.3.
- Riikonen, Mervi i.a.a. Verso. Varkauden seutukunnan verkostomuotoinen lastenkulttuurikeskus. Toiminta- ja kehittämissuunnitelma 2009–2013.
- Riikonen, Mervi i.a.b. Varkauden seutukunnan Lastenkulttuurikeskus Verson toiminta 2008–2009.
- Ruokonen Inkeri & Rusanen Sinikka 2009. Esteettinen kasvattaja kulttuurisena kasvattajana. Teoksessa Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Opas 3. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 10–15.

- Ruokonen, Inkeri 2000. Musiikki lapsen minuuden vahvistajana. Teoksessa Seija Karpinen, Arja Puurula & Inkeri Ruokonen (toim.) Elämysten alkupoluilla: lähtökohtia alle 3-vuotiaiden taidekasvatukseen. Helsinki: Finn Lectura, 73–84.
- Ruokonen, Inkeri 2006. Taide lapsen elämänilmauksena. Musiikin näkökulma. Teoksessa Tuula Tarkkonen & Pirkko Sassi (toim.) Lapsi ja taide: puheenvuoroja taidekasvatuksesta. Helsinki: Cultura, 11–19.
- Ruokonen, Inkeri 2009. Musiikillista oppimisympäristöä luomaan. Teoksessa Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Opas 3. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 22–29.
- Rusanen, Sinikka 2007. Taidekasvattajaksi varhaiskasvatukseen: kuvataiteen opintojen kehittäminen lastentarhanopettajien koulutuksessa 2. painos. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.
- Suojala, Marja 2009. Lastenkirjallisuus kielen ja kuvittelukyvyyn laajentajana. Teoksessa Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Opas 3. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 40–44.
- Toivanen, Tapio 2009. Draamakasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Opas 3. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 30–35.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Turku i.a. Taikalampun Sytyke. Viitattu 21.3.2011.
<http://www.turku2011.fi/ohjelmahanke/193/info>.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 56. 2. tarkistettu painos. Helsinki: Stakes.
- Varkauden seutukunnallinen verkostomuotoinen lastenkulttuurikeskushanke Verso i.a. Tehtävät.
- Verso-verkko i.a.a. Lastenkulttuurikeskus Verson taustaa. Viitattu 24.1.2011.
<http://www.versoverkko.fi/?siteid=Suomi&id=Verso>.
- Verso-verkko i.a.b. Verson toiminta. Viitattu 17.3.2011.
<http://www.versoverkko.fi/?siteid=Suomi&id=Toiminta>.

Verso-verkko i.a.c. Kuvagalleria. Verso-viikko Pieksämäellä. Viitattu 1.4.2011.

<http://www.versoverkko.fi/?siteid=Suomi&id=Kuvagalleria&albumiID=1>

1. Tuloste tekijän hallussa.

Verso-viikon ohjelma i.a. Varkauden Verso-viikko 24.–30.1.2011. Teatteria ja luovia

työpajoja lapsiperheille ja perhepäivähoitolapsille!

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista i.a. Viitattu 30.1.2011.

http://www.unicef.fi/files/unicef/pdf/LOS_A5fi.pdf. Tuloste tekijän hallussa.

Kannen kuva:

Verso-verkko i.a.c. Kuvagalleria. Verso-viikko Pieksämäellä. Pikku maalari. Viitattu

1.4.2011.

<http://www.versoverkko.fi/?siteid=Suomi&id=Kuvagalleria&albumiID=1>

1. Tuloste tekijän hallussa.

LIITE 1: TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ

TUTKIMUSLUPA PYYNTÖ

Anomme lupaa tutkimukseemme liittyvään kyselyyn vastaamiselle Varkauden alueen päiväkotien puolesta.

Olemme sosionomi-opiskelijoita Diakonia-ammattikorkeakoulun Pieksämäen yksiköstä. Teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Lastenkulttuurikeskus Verson kanssa. Aloitimme opiskelun 2008 ja suoritamme sosiaalialan koulutusohjelman lisäksi lastentarhanopettajan kelpoisuuden.

Olemme lähettäneet Verson kanssa yhteistyötä tekeville päiväkodeille kyselylomakkeita, joihin toivomme työntekijöiden vastaavan. Tarkoituksemme on tutkia **miten Lastenkulttuurikeskus Verson kanssa yhteistyötä tekevien päiväkotien työntekijät ovat kokeneet päiväkodeissa toteutetun Verson taidetoiminnan**. Kyselytutkimuksella kerättävän aineiston raportoimme opinnäytetyössämme, joka on tarkoitettu Lastenkulttuurikeskus Versolle toiminnan kehittämistä varten. Kysely toteutetaan marraskuun aikana 2010.

Kyselyn kohderyhmänä ovat Verson toimialueella toimivien päiväkotien (täten myös Varkauden päiväkotien) henkilöstö, joka on ollut itse mukana Verson järjestämässä toiminnassa. Kyselyn vastaukset käsitellään luottamuksellisesti siten, että vastaajan henkilöllisyys ja toimipaikka eivät tule esiin kyselyn tulosten analysoinnissa eivätkä raportoinnissa.

Hillevi Rostedt & Piia Toivanen

LIITE 2: SAATEKIRJE PÄIVÄKOTEIHIN

SAATEKIRJE, syksy 2010

Hei päiväkodin työntekijä!

Olemme sosionomi-opiskelijoita Diakonia-ammattikorkeakoulusta Pieksämäeltä. Teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Lastenkulttuurikeskus Verson kanssa. Aloitimme opiskelun 2008 ja suoritamme sosiaalialan koulutusohjelman lisäksi lastentarhanopettajan kelpoisuuden.

Tämä kysely on osa opinnäytetyötämme, jossa tutkimme **miten Lastenkulttuurikeskus Verson kanssa yhteistyötä tekevien päiväkotien työntekijät ovat kokeneet päiväkodeissa toteutetun Verson taidetoiminnan**. Toivomme, että sinä joka olet ollut mukana Verson järjestämässä toiminnassa, vastaisit kyselyymme. Meille olisi hyvin tärkeää saada kokemuksesi Verson toiminnasta. Jokaiselle vastaajalle on varattu oma kyselylomake, joka tulee täyttää henkilökohtaisesti. Vastaaminen vie pienen hetken.

Tällä tutkimuksella kerättävän aineiston raportoimme opinnäytetyössämme, joka on tarkoitettu Lastenkulttuurikeskus Versolle toiminnan kehittämistä varten. Kysely toteutetaan marras- joulukuun aikana 2010. **Toivomme, että täytetyt kyselylomakkeet postitettaisiin 3.12.2010 mennessä.** Opinnäytetyö ja siinä raportoidut kyselyn tulokset julkistetaan Pieksämäen Diakonia – ammattikorkeakoulun ja Lastenkulttuurikeskus Verson toimesta sekä Internetissä. Työn on tarkoitus valmistua keväällä 2011.

Kyselyn vastaukset käsitellään luottamuksellisesti siten, että vastaajan henkilöllisyys ja toimipaikka eivät tule esiin kyselyn tulosten analysoinnissa eivätkä raportoinnissa. Lastenkulttuurikeskus Verson lastenkulttuurikoordinaattori Mervi Riikonen on lähettänyt työyhteisöllemme kyselylomakkeet, jonka vuoksi opinnäytetyöprosessimme aikana meille ei selviä mistä päiväkodista kukin kyselylomake on peräisin. Mikäli teillä on kysyttävää, voitte ottaa yhteyttä lastenkulttuurikoordinaattori Mervi Riikoseen.

Kiitos vastauksistanne!

Talvisin terveisin
Hillevi Rostedt & Piia Toivanen

Lastenkulttuurikoordinaattori Mervi Riikonen
mervi.riikonen@soisalo-opisto.fi
puh. XXX XXX XXXX

LIITE 3: POSTITUSOHJEET PÄIVÄKOTEIHIN

Postitusohjeet

Kaikki yksikköenne kyselylomakkeet tulee lähettää suoraan meille palautuskuoressa alla mainittuun osoitteeseen. Pyydämme teitä jättämään tyhjäksi kohdan, jossa tavallisesti olisivat lähettäjän yhteystiedot. Näin ollen meille ei tule selviämään opinnäytetyöprosessimme aikana mistä päiväkodista kukin kyselylomake on peräisin. Postimaksu on maksettu eikä työntekijöille ja päiväkodille näin ollen kerry kyselyyn vastaamisesta mitään kuluja.

Nimi ja osoite johon vastaukset tulee osoittaa on **Piia Toivanen, XXXXXXXX**.

Ystävällisin terveisin

Hillevi Rostedt & Piia Toivanen

LIITE 4: KYSELYLOMAKE PÄIVÄKOTIEN TYÖNTEKIJÖILLE

KYSELYLOMAKE

Vastaa seuraaviin kysymyksiin ympyröimällä sopiva vaihtoehto tai kirjoittamalla vastauksesi omin sanoin. Tarvittaessa voit jatkaa vastaustasi paperin kääntöpuolelle. Tarkastelethan kysymyksiä Verson tarjoaman taidekasvatuksellisen toiminnan näkökulmasta.

1. Mikä olet ammatiltasi? Voit ympyröidä useamman vaihtoehdon.

- 1 Lastentarhanopettaja
- 2 Erityislastentarhanopettaja
- 3 Sosionomi/sosiaalikasvattaja
- 4 Lähihoitaja
- 5 Muu mikä? _____

2. a. Kuinka tärkeänä osana pidit taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa **ennen** Verson järjestämää toimintaa?

- 1 Erittäin tärkeänä
- 2 Melko tärkeänä
- 3 Ei kovin tärkeänä
- 4 Ei ollenkaan tärkeänä

b. Kuinka tärkeänä osana pidät taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa Verson järjestämän toiminnan **jälkeen**?

- 1 Erittäin tärkeänä
- 2 Melko tärkeänä
- 3 Ei kovin tärkeänä
- 4 Ei ollenkaan tärkeänä

3. Mitä Verson järjestämää toimintaa päiväkodissanne on ollut? Voit ympyröidä useamman vaihtoehdon.

- 1 Varjoteatteri/Väri-varjoteatteri
- 2 Nukketeatteri/Paperiteatteri
- 3 Sadutus
- 4 Paperipaja
- 5 Kädentaitopaja
- 6 Teatteri-/Draamapaja
- 7 Luontoretki
- 8 Musiikkileikit
- 9 Muu mikä? _____

4. Millaisena olet kokenut oman roolisi osana Verson tarjoamaa toimintaa?

5. Millaisena olet kokenut päiväkodilla toteutetun toiminnan?

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri meiltä
1 Verson järjestämä toiminta on ollut monipuolista.	1	2	3	4
2 Verson kanssa aikataulujen sovittaminen on ollut vaivatonta.	1	2	3	4
3 Verso on ottanut päiväkodin työntekijät huomioon toiminnassaan.	1	2	3	4
4 Verson järjestämä toiminta on ollut sopivan mittainen.	1	2	3	4
5 Verson tarjoamassa toiminnassa on lasten ikä otettu hyvin huomioon.	1	2	3	4
6 Verson tarjoama toiminta on vastannut päiväkotimme tarpeita.	1	2	3	4

6. Vaatiko toiminnan toteutuminen käytännön järjestelyjä?

- 1 Paljon
- 2 Jonkin verran
- 3 Vähän
- 4 Ei ollenkaan

7. Millaisia käytännön järjestelyjä toiminnan mahdollistaminen vaati?

8. a. Oliko järjestelyistä haittaa päiväkodin muun toiminnan kannalta?

1 Ei

2 Kyllä, jos niin miten? _____

b. Oliko järjestelyistä hyötyä päiväkodin muun toiminnan kannalta?

1 Ei

2 Kyllä, jos niin miten? _____

9. Miten koit sen, että toiminnan pitäjä oli ulkopuolinen?

1 Erittäin hyvänä

2 Hyvänä

3 Huonona

4 Erittäin huonona

10. Olisitko toivonut päiväkodin työntekijöille ohjausta/koulutusta ennen Verson lapsille tarjoaman toiminnan alkua?

1 En

2 Kyllä, jos niin millaista? _____

11. Onko Verson tuoma taidekasvatuksellinen toiminta jatkunut päiväkodilla järjestetyn toiminnan jälkeen?

1 Ei

2 Kyllä, jos niin millaisena? _____

12. Näetkö Verson tarjoamalle taidekasvatukselliselle koulutukselle tarvetta työyhteisössä?

1 En

2 Kyllä, jos niin millaista? _____

13. Millaista Verson järjestämää toimintaa toivoisit lisää?

Kiitämme ajastasi ja vastauksestasi!